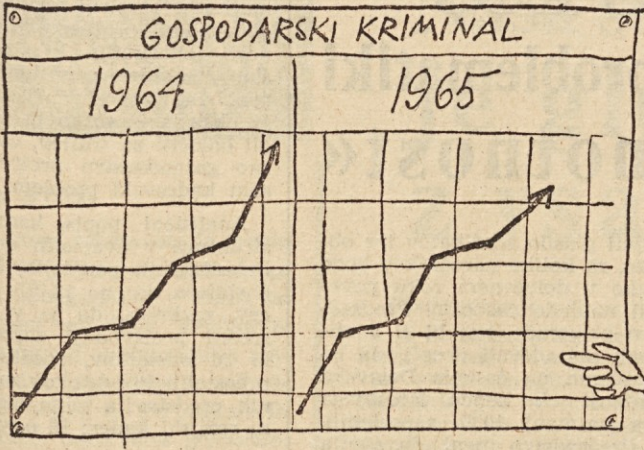

Četrtek, 16. junija 1966

Št. 23, leto XXII

— Gospodarskega kriminala je bilo lani nekaj manj kot predlanskim... strokovnjaki so izračunali, če bo šlo tako naprej, ga leta 2116 sploh ne bo več...

Karikatura: ANDREJ NOVAK

VI. KONGRES SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE:

Naša socialistična demokracija je globoko povezana z vsakdanjo prakso

Kako zagotoviti vsestranski vpliv delovnih ljudi na celotna dogajanja v naši družbi, kako zagotoviti, da bo plodove sociatične izgradnje uživala ne samo bodoča generacija, temveč tudi naš sedanji delovni človek? Ti dve vprašanji sta bili v središču vseh razprav na VI. kongresu SZDLJ, ki je v Domu sindikatov v Beogradu zasedal minuli teden štiri dni in svoje delo zaključil s sprejemom novega statuta te organizacije, z izvolitvijo zvezne konference, novega najvišjega organa osem milijonskega članstva SZDL, in s sprejemom šestih resolucij, ki bodo članstvu te naše najbolj množične politične organizacije pomagale pri njegovi politični in samoupravni dejavnosti. Kongresu je prisostvovalo kakih 1400 delegatov in gostov, med katerimi so bili tudi predstavniki 54 inozemskih naprednih strank in gibanj, uvodni govor pa je imel predsednik republike in generalni sekretar ZKJ tovariš Tito.

Štirje dnevi dela VI. kongresa SZDLJ v beograjskem Domu sindikatov so bili mogočen zaključek razprav in priprav naše najbolj množične politične organizacije za dogovor

o njenih nadaljnjih nalogah pri razvijanju samoupravljanja, za dogovor o nalogah, ki jih bo izpolnjevala v času naše gospodarske in družbene reforme. Priprave za VI. kongres

SZDLJ so trajale skoraj eno leto in skoraj toliko časa je minilo, odkar smo začeli izvajati gospodarsko reformo. Zato je razumljivo, da je tako v pripravah na kongres, kakor tudi na kongresu samem bil v ospredju zanimanja spopad med ostanki etatizma in birokratizma z vse širšim razvojem samoupravljanja. Ta boj naprednega z zaostalim bijemo z ostro kritiko vsega, kar ni v duhu naše socialistične skupnosti. Toda kritika sama še ni dovolj: potreben je bil tudi naš skupni dogovor o nadaljnji poti naše družbe — in takšen dogovor smo dosegli te dni na kongresu SZDLJ.

Omenili smo že, da je kongres sprejel nov statut SZDLJ, ker je dosedanji zastarel in ne ustreza več današnjim pogojem naše največje politične organizacije; na podlagi tega novega statuta smo dobili tudi nov najvišji organ te organizacije — zvezno konferenco SZDLJ, ki šteje 185 članov, na čelu z Lazarjem Koliševskim kot predsednikom in Milentijem Popovićem kot generalnim sekretarjem. Povedali smo tudi že, (Nadaljevanje na 3. strani)

»Poduk« in poduk

Sodnik za prekrške v Tolminu je kaznoval podjetje Metalflex z denarno kaznijo 200.000 starih dinarjev, direktorja podjetja pa s kaznijo 15.000 starih dinarjev. To pa je v nekaterih organih v podjetju in pri posameznih članih Metalflexa povzročilo precej hude krivi, po tolminskih kuloarjih pa so se razširili očitki na račun občinskega sindikalnega sveta, češ da je s tem, ko je sodniku za prekrške predlagal postopek zoper podjetje, škodil interesom delovne organizacije in da s tako zračeno zavira prizadevanja za gospodarjenje in za izvajanje reforme.

Tak je bil razplet. Toda preden povemo k vsemu še nekaj naših misli, naj v kratkem ponovimo sam potek dogodkov.

Ob koncu marca je zasedal delavski svet podjetja Metalflex in sklenil, da je treba opraviti notranjo reorganizacijo dela. Da pa ne bi nekateri delavci bili med tem časom brez dela, je tudi sklenil, da morajo nekateri zaposleni na redni dopust. Naslednjega dne je odločbe res dobilo kakih dvanajst delavcev, ki so še istega dne tudi morali nastopiti svoj redni letni dopust. Lahko so se sicer zoper to odločbo pritožili, ker pa so že bili na dopustu, je v tem primeru veljalo tisto: najprej opravi, potem se pritoži.

Ena izmed prizadetih delavk je na upravnem organu občinske skupščine in pri občinskem sindikalnem svetu zavoljo te odločbe zaprosila za pravno pomoč. Upravni organ občinske skupščine je zahteval seznam delavcev, ki so morali nastopiti dopust, ter ugotovil, da je podjetje storilo prekršek po 86. čl. TZDR, ki določa, da mora podjetje najmanj 30 dni pred nastopom dopusta obvestiti delavca o terminu in višini letnega oddiha.

Vendar upravni organ občinske skupščine ni zahteval uvedbe kazenskega postopka z motivacijo, da bi denarno kaznovanje delovne organizacije negativno vplivalo na finančni položaj podjetja, da pa naj delavski svet za prekršek obravnava — to naj mu bo v poduk — in naj ugotovi krivca.

S tem pa ni soglašal občinski sindikalni svet v Tolminu in na osnovi 141. čl. TZDR predlagal pri sodniku za prekrške uvedbo postopka.

Razplet dogodkov je tako znan. Ker pa dolgujemo še nekaj naših misli, potem tole:

Če ne bi občinski sindikalni svet v Tolminu v zaščito članov sindikata zahteval pri sodniku za prekrške uvedbo postopka zoper podjetje Metalflex, bi bilo treba najprej njega poklicati na zagovor in mu izreči nezapuščeno. Dolžnost sindikata namreč je, da tudi pred sodnikom zaščiti interese in pravice delavcev — čeprav smo bili morda doslej le malo navajeni take zaščite. Očitek na račun tega, da bi občinski sindikalni svet v tem primeru zaviral prizadevanja za gospodarjenje, pa je le iz trte zvit. Bolj fasada, ki naj prikrije nezakonite postopke in kršitev delavčevih pravic.

In kar velja zapisati v zaključek temu našemu primeru, je tole: spričo čedalje bolj pogostih kršitev zakonskih določil, bi sploh veljalo v sindikatih bolj pogosto uporabiti metodo, kot se je je v našem primeru poslužil tolminski občinski sindikalni svet.

BOJAN SAMARIN

ČEZ DAN ALI DVA SE BODO ZAPRLA ŠOLSKA VRATA. SICER PA SO REDOVALNICE ZE TAKO ALI TAKO ZAKLJUČENE. FOTO SLUŽBA DE

RAZGOVOR VOLIVCEV Z ZVEZANIM POSLANCEM MARJANOM ROŽIČEM V IDRJI

Težišče še ni v podjetjih

Občinski sindikalni svet v Idriji je v petek popoldne v dvorani krajevne skupnosti pripravil razgovor volivcev z zveznim poslancem gospodarskega zbora Marjanom Rožičem. Razgovora so se udeležili sindikalni delavci iz podjetij in drugi družbeno-politični delavci v idrijski občini. V dvurni razpravi so največ govorili o osnutku srednjeročnega plana razvoja Jugoslavije, ki bo v zvezni skupščini v kratkem sprejet.

DVE STRUJI MED PODJETJI

V uvodnih besedah je poslanec Rožič naštel nekaj značilnosti našega gospodarskega razvoja. Gospodarsko reformo, ki je važen mejnik v našem gospodarskem in družbenem razvoju, smo do sedaj izvajali precej liberalno. Pogoji gospodarjenja v gospodarskih organizacijah se niso še bistveno spremenili. Nekatera podjetja gospodarske reforme še niso občutila. To pomeni, da smo izbrali počasnejši način vključevanja gospodarstva v nove pogoje. Reformo smo izvajali do sedaj pretežno z restrikcijami, ki so prizadele najbolj osebni standard. Rezultati, ki smo jih pri tem dosegli, so zasluga delnega odpuščanja delovnih ljudi. To pa ni pravi smisel gospodarske reforme.

(Nadaljevanje na 4. strani)

- STR. 2: REZERVIRANI STOLPEC
- STR. 3: IZ OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV
- STR. 4: ZA ENOTEN UTRIP MESTA
- STR. 5: NA NOVIH, BOLJŠIH TEMELJIH
- STR. 6: TEŽKO JE, ČE SE MAČKA NI V VREČI
- STR. 7: LINEARNA DELITEV — MEDVEDJA USLUGA ODDIHU
- STR. 8: ZA IZVOZ DOBRO — ZA NAS SLABO
- STR. 9: 3 + 2 IZ ŽALCA
- STR. 10: NAŠLI SO KLJUČ DO STANOVANJ

Pismo predsedstva RS ZSS sindikalnim organizacijam o problematiki časopisa »Delavska enotnost«

Predsedstvo RS ZSS je na 13. seji 11. maja razpravljalo o uredniški politiki, razširjenosti in financiranju časopisa Delavska enotnost ter sprejelo naslednja stališča in priporočila:

Republiški svet ZSS, predsedstvo republiškega sveta in drugi organi in organizacije sindikatov so v razpravah o vsebini, oblikah in metodah dela sindikatov že nekajkrat ugotovili, da se oblike politične dejavnosti sindikatov razvijajo počasneje kot družbeno samoupravni odnosi. Ugotovili so tudi, da je treba — če želimo vsebinsko poglobiti dejavnost sindikalnih organizacij ter povečati njihovo učinkovitost — opustiti zastarele metode političnega dela ter se posluževati sodobnejših, takšnih, s katerimi je na današnji stopnji našega družbenega razvoja mogoče bolj učinkovito kot z doslej uveljavljenimi uresničevati stališča in sklepe sindikalnega članstva, sindikalnih organizacij in izvoljenih organov sindikata. Eno takšnih sredstev političnega dela sindikatov, ki je z njegovo pomočjo mogoče uspešneje in bolj demokratično izmenjavati mišljenje o posameznih družbenih pojavih in problemih kot na zaprtih sestankih, je časopis, ki ga izdaja republiški svet ZSS — Delavska enotnost.

Potreba po specializiranem glasilu za razreševanje samoupravljaljskih problemov in za obravnavanje aktualnih vprašanj dela sindikalnega članstva in sindikalnih organizacij ni utemeljena samo s prepričanjem sindikalnih delavcev, da je treba posodobiti oblike političnega dela, ampak tudi z določili statuta Zveze sindikatov, ki govore o tem, da mora biti delo sindikalnih organizacij in organov javno. Določila statuta nalagajo sindikalnim organom dolžnost usposobiti svoj časopis za izpolnjevanje omenjenih nalog.

Izdajanje lastnega glasila sindikatov, časopisa Delavska enotnost, je utemeljeno tudi z njegovo izobraževalno vlogo spričo povečane politične aktivnosti sindikalnih delavcev na vseh področjih. Ker bo v voljenih organih sindikatov vse več sindikalnih delavcev, ki se bodo lahko usposabljali za svoje politično delo le v prostem času, jim bo nujno treba na ustrezen način posredovati gradivo o petih družbenih pojavih in problemih, izkušnje pa kažejo, da je takšno gradivo mogoče najkoristneje posredovati v takšnih oblikah, kot so Pogovori Delavske enotnosti, sindikalna knjižnica in tudi preko samega časopisa Delavska enotnost. Pri zadrževanju za izboljšanje vsebine in razširjanje naklade časopisa Delavska enotnost so torej sestavni del političnega dela sindikata, časopis sam s svojimi izobraževalnimi in akcijsko-mobilizacijskimi prilogami pa je na sedanji stopnji našega družbenega razvoja po svoji vlogi in funkciji eno najučinkovitejših sredstev političnega dela.

Predsedstvo RS ZSS ugotavlja, da časopis sindikatov Delavska enotnost zaradi nizke naklade ne opravlja v celoti vloge in funkcije, ki jo ima kot glasilo sindikalnih organizacij, predvsem pa ne kot glasilo članov sindikatov — samoupravljalcev.

Povprečna naklada 14 tisoč izvodov časopisa je v primerjavi s približno 500 tisoč člani sindikata izredno nizka, razen tega pa je tudi razširjenost časopisa v posameznih občinah zelo različna. V ilustracijo velja omeniti podatek, da je npr. v nekaterih občinah naročen na Delavsko enotnost vsak 11. zaposleni, v drugih pa le vsak 283., medtem ko je v Sloveniji naročen na Delavsko enotnost povprečno vsak 39. zaposleni. Za tako nizko naklado časopisa ni kriva v tolikšni meri uprava časopisa kot sindikalne organizacije, ki niso vrednotile časopisa sindikatov Delavska enotnost kot sredstvo svojega političnega dela in se niso sistematično zavzemale za njegovo (Nadaljevanje na 2. strani)

REZERVIRANI STOLPEC

Oto Srebot

predsednik IO sindikalne podružnice Pivovarne Laško

Počitniški domovi se počasi polnijo. Sezona dopustov se približuje svojemu vrhuncu. In kako ste v vašem kolektiviu rešili vprašanje regresov in nadomestila za K-15?

Dopust delimo pri nas na dva dela. Po sklepu centralnega delavskega sveta dobi sleherni član našega podjetja pred odhodom na oddih regres in nadomestilo za K-15. Regresi so za vse člane kolektiva enako visoki: po 15 tisočakov na vsakega zaposlenega. Nepreskrbljeni ožji svojci po po sklepu naših samoupravnih organov ne dobijo ničesar.

Glede nadomestila za K-15 smo sklenili, da prejme sleherni član našega kolektiva 1,5% od svojega čistega letnega osebnega dohodka. Tisti z najnižjimi dohodki, ki zaslužijo mesečno le kakih 40 tisočakov, bodo prejeli torej približno 7000 dinarjev kot nadomestilo za K-15, tisti, kot pravimo, s povprečnimi dohodki pa nekaj več kot 12.000 dinarjev.

Po moje pa bi bilo še najbolj pravično, da bi prejel vsak zaposleni regres v višini ene mesečne plače in imel brezplačno vožnjo za potovanje na letni oddih.

Franci Volčanšek

predsednik sindikalnega odbora KGP Brežice

Kot sem slišal, predvidena ukinitve žvčinorejskega oddelka pri poljedelskem obratu močno razburja vaš kolektiv. In stališče sindikata?

Ze več let uvajamo intenzivne nasade topolov. Zato potrebujemo veliko hlevskega gnoja, ki nam ga daje pitališče, namenjeno za 1000 glav goved. Krmo za to živino naj bi dobivali tudi s tistih zemljišč, kjer urejamo topolove plantaže in kjer kot drugo kulturo pridelujemo koruzo in še nekatere druge krmne rastline. Omenjeni proizvodni ciklus še ni v celoti stekel. Hkrati imamo določene prodajne cene za živino, ki se nam je zaradi vsega tega in ob sedanji organizaciji podjetja ne splača rešiti. Tako so hlevi skoraj prazni, fiksni stroški pa nespremenjeni, medtem ko je posledica vsega tega izguba.

Sindikati se je zavzel, da je treba čimprej izdelati objektivno analizo gospodarjenja, predvsem pa pravilno razčleniti stroške, da bi dobili pravo podobo rentabilnosti. Hkrati s tem bi bilo treba čimprej uresničiti 77. člen našega statuta, ki govori o samoupravnih pravicah ekonomskih enot. Kolektiv poljedelskega obrata pri tem meni, da sedanji proizvodni ciklus ni deljiv in da bi bila vsaka drugačna rešitev dražja. Hkrati pa je prepričan, da bi navzlic vsem težavam poslovali brez izgube tudi pri žvčinoreji, če bi zares imeli status ekonomske enote v tistem smislu, kakor je opredeljena v našem statutu. Sindikat ta stališča v celoti podpira, čeprav drži, da z njimi težko prodira.

Albin Zevnik

predsednik IO sindikalne podružnice Avtopromet »Gorenjska«, Kranj

V vašem podjetju je vsak tretji delavec naročen na Delavsko enotnost. Zanima nas, kaj vas je vodilo, da ste se v tako velikem številu naročili na naš list?

Prejšnja leta so prihajali v podjetje samo trije izvozi Delavske enotnosti. Pred kratkim pa smo sklenili, da naročimo nanjo vse člane delavskega sveta in upravnega odbora, pa tudi vodstva sindikalne podružnice in drugih političnih organizacij v podjetju. Tako dobiva zdaj od 330 zaposlenih delavcev 90 članov Delavske enotnosti na dom. Delavci morajo biti naročeni na delavski tisk. To pa ni glavni razlog, da smo se naročili. Tudi vsebina lista se je popravila. Gradivo, ki ga prinaša, nam pomaga, da se bolje znajdemo v upravljanju in da se znamo opredeljevati za napredna stališča. Marsikaj koristnega zvezmo iz časopisa o napakah in zatiranju samoupravnih pravic. Tudi pri nas v podjetju smo imeli težave, o katerih ste pogumno pisali. Zdi se mi, da molk o problemih in zapletih, ki v podjetjih nastajajo, najbolj ovira razvoj. To smo tudi pri nas spoznali in marsikaj se je popravilo, ko smo začeli odkrito govoriti. Ljudje, ki so izvoljeni, da bi upravljali, se največ naučijo iz izkušenj. Te izkušnje pa nam časopis, kot je Delavska enotnost, prinaša v obliki zanimivega bralnega čtiva.

Andrej Hrblan

sindikalski delavec v podjetju Brest, Cerkljica

Cerkljiška občina ne more iz svojih proračunskih sredstev zadostiti vseh potreb. V tej stiski ji je večkrat pomagal tudi kolektiv Bresta. Tako pravijo občani. Kaj pa vi menite o skupni skrbi za potrebe v komunih?

Veliko je potreb, ki bi jih želeli občani čimprej rešiti. Radi bi poživili kulturno dejavnost, zdramili klube, društva, ki po večini životarijo, obogatili učilnice, kabinete in zgradili telovadnice pri šolah. Morali bi ustvariti osnovne pogoje za razvoj turizma. Ta gospodarska dejavnost ima v naših krajih veliko prihodnost in vsi bi se lahko z njo »bogotali«. Vendar trenutno vodijo v »to prihodnost« samo makadamske ceste...

Se bi lahko našteval; to pa pomeni, da občani, ki smo hkrati proizvajalci v naših delovnih organizacijah, vemo, kje nas čevlji žuli. O tem govorimo na zborih volivcev in na sejah samoupravnih organov. Naš kolektiv je vedno rad pomagal, zlasti so bile deležne pomoči šole. Delovne organizacije imajo sredstva prav za takšne namene. Vendar imam občutek, da jih pogosto najbolj smotno ne izkoristimo. Dobro bi bilo, če bi se v okviru celotne občine dogovorili in bi delovne organizacije vlagale del sredstev na en račun, da bi bili tako številni problemi prej rešeni.

Pismo predsedstva RS ZSS sindikalnim organizacijam o problematiki časopisa »Delavska enotnost«

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsebinsko izpopolnitev in stalno rast naklade. Tako od 4 tisoč sindikalnih podružnic, kolikor jih imamo v Sloveniji, skoraj polovica sindikalnih podružnic nima naročenega niti enega izvoza časopisa Delavska enotnost. V Sloveniji dela v sindikalnih organizacijah približno 70 tisoč sindikalnih aktivistov — članov izvršnih odborov sindikalnih podružnic, plenumov občinskih sindikalnih svetov itd. Če to število primerjamo z naklado Delavske enotnosti oziroma s številom njenih naročnikov, potem lahko ugotovimo, da vodstvo slovenskih sindikatov ni povezano preko svojega glasila niti s četrtino sindikalnih aktivistov in da v veliki meri tudi zato ne more z realnostjo pričakovati uresničitve svojih ciljev oziroma realizacijo nalog, ki si jih vsi skupaj zastavljamo. Povrh vsega so začele v času reforme tudi nekatere sindikalne organizacije »varčevati« na ta način, da so množično odpovedovale svoje glasilo, takšno »varčevanje« pa političnemu delu nedvomno zelo škoduje, zato ga predsedstvo ostro obsoja.

Na osnovi teh ugotovitev priporoča predsedstvo RS ZSS vsem organom in organizacijam sindikata kot eno glavnih nalog doseči, da bodo vsi izvoljeni sindikalni delavci naročniki časopisa Delavska enotnost — v delovnih skupnostih vsi člani izvršnih odborov sindikalnih podružnic, v občinah vsi člani predsedstva in plenuma ObSS ter člani občinskih odborov sindikatov, v republikah pa vsi izvoljeni člani organov RS ZSS in republiških odborov. Sindikalne organizacije v podjetjih naj si prizadevajo, da se bo prek sindikalnih podružnic na Delavsko enotnost naročilo tudi čimveč članov samoupravnih organov, saj jim bo gradivo, ki ga bo objavljala Delavska enotnost skupno s svojimi publikacijami, nujno potrebno pri opravljanju samoupravljaljskih dolžnosti. Odpošiljanje časopisa naj sindikalne organizacije v sodelovanju z upravo časopisa Delavska enotnost organizirajo tako, da ga bodo naročniki prejeli na dom; kako plačevati naročnino, pa naj odločijo sindikalne organizacije same. Za plačevanje naročnine je več možnosti: od tega, da plačajo polno naročnino sami člani izvršnih odborov sindikalnih podružnic, sindikalni delavci občinskih sindikalnih svetov in člani organov RS ZSS in republiških odborov, do tega, da sindikalne organizacije že v svojih proračunih namenijo del sredstev — kot prispevek za izobraževanje sindikalnih delavcev — samoupravljalcev — plačevanju naročnine za Delavsko enotnost.

Predsedstvo RS ZSS priporoča vsem republičnim odborom, občinskim sindikalnim svetom

in sindikalnim podružnicam, naj izvolijo ali imenujejo posebne komisije ali poverjenike, katerih glavna naloga bi bila vsebinsko ocenjevati, kako uporabljajo sindikalno članstvo oziroma v kolikšni meri se poslužujejo sindikalna vodstva časopisa Delavska enotnost kot sredstva svojega političnega dela ter v tej zvezi skrbeti za stalno vsebinsko bogatitev in razširjanje glasila sindikatov.

Predsedstvo RS ZSS tudi priporoča izvršnim odborom sindikalnih organizacij in sindikalnim organom v občinah in republikah, naj na posebnih sejah in kot svojo prioriteto nalogo obravnavajo probleme urejanja, vsebinske usmeritve in naklade Delavske enotnosti ter sprejmejo konkretne akcijske načrte, kako nameravajo raz-

širjati glasilo sindikatov ter obvezo, za koliko naročnikov bodo lahko v določenem roku povečali naklado časopisa. Predsedstvo priporoča, naj bi si v občinah prizadevali doseči, da bo naročenih na časopis Delavska enotnost ob koncu letošnjega leta najmanj 10% zaposlenih.

Predsedstvo meni, da akcija za izboljšanje vsebine in povečanje naklade časopisa Delavska enotnost ne sme biti enkratna, kampanjska, marveč je stalna naloga sindikatov, zato sprejema obvezo, da jo bo prek svoje komisije za organizacijsko kadrovska vprašanja in v sodelovanju z občinskimi sindikalnimi sveti, z izdajateljskim svetom in kolektivom Delavske enotnosti redno analiziralo in pospeševalo.

Predsedstvo RS ZSS

Ob koncu minulega tedna je celjski občinski sindikalni svet na razširjeni seji predsedstva obravnaval probleme in možnosti izboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih ter probleme zaposlovanja. Tema je obširna in težko bi se mogli odločiti za trditve, da celjsko gospodarstvo pretresa en sam kadrovski problem.

Analitični popis kadrovske strukture v dvajsetih celjskih industrijskih podjetjih, ki zaposlujejo skupno 12.075 delavcev, razkriva, da je v neposredni proizvodnji zaposlenih le 50 odstotkov, medtem ko preostalih 50 odstotkov zaposlenih predstavlja tako imenovani režijski kader: 10 odstotkov

● CELJE:

Kadrovski zaplet

uprave podjetij, 11 odstotkov tehnične službe in vodstva proizvodnje, 29 odstotkov pa vzdrževanje in pomožne službe. Taka struktura pa pravzaprav pomeni veliko obremenitev za neposredno proizvodnjo. Ob tem pa so člani predsedstva zastavili vprašanje: ali more taka struktura kadrovske zasedbe v delovnih organizacijah zagotoviti tudi dovolj produktivno delo?

Odgovora celjskih sindikatov na to vprašanje ni potrebno ponavljati. Namesto tega raje nekaj besed o drugem kadrovskem problemu celjskega gospodarstva. Za tole gre: strokovno neustrezno usposobljenih delavcev je v upravah delovnih organizacij kar 53 odstotkov, v tehničnih službah 39 odstotkov, v službah za vzdrževanje in pomožnih službah 10 odstotkov. In ne da bi se spuščali v podrobnejšo analizo teh oštevilčenih podatkov, ponovimo raje s celjskimi sindikati: ali lahko spričo takšne zasedbe te službe v delovnih organizacijah zagotove zares sodobno organizacijo dela ter ekonomičnost in rentabilnost v proizvodnji in poslovanju.

Tretji problem pa pomeni razkorak med potrebami in pa dejanskim kadrom, ki ga zaposluje celjsko gospodarstvo. Tako je priučenih delavcev zaposlenih 70 odstotkov, potrebe po njih izpričuje odstotek 64; s poklicno ali nižjo strokovno šolo je zaposlenih 22 odstotkov delavcev, potrebno pa bi jih bilo 24 odstotkov, kadrov s srednjo šolo je zaposlenih 6 odstotkov, potrebno bi jih bilo 8 odstotkov, z višjo in visoko izobrazbo je zaposlenih 2 odstotka delavcev, sedanje potrebe pa izpričujejo odstotek 4. Tako bi tudi tokrat morali ponoviti za celjskimi sindikati vprašanje, ki so si ga zastavili že ob prvih dveh problemih.

A kot rečeno, to še zdaleč niso vse težave in vsi kadrovski zapleti, ki tarejo celjsko gospodarstvo. Zato so se člani predsedstva tudi odločili, da razpravo prenesejo na bližnji plenum občinskih sindikatov.

S. B.

Iz urednikove pošte:

● KRANJ:

Iz Kranja sporočajo, da so v nekaterih delovnih organizacijah začeli razmišljati o tem, da bi bili v prihodnje naročeni na Delavsko enotnost vsi člani samoupravnih organov. In o tem so tudi že sklepali nekateri delavski sveti. Tako je delavski svet Avtoprometa sklenil, da iz sredstev podjetja naroči na naš list vse člane samoupravnih organov. Iz kranjske SAVE pa je prišla podobna vest. V tej delovni organizaciji je namreč upravni odbor podjetja razpravljal o potrebi razširitve Delavske enotnosti med člani samoupravnih organov, ter sklenil na prihodnji seji predlagati in priporočiti delavskemu svetu, naj bi iz sredstev podjetja naročil Delavsko enotnost za vse člane samoupravnih organov, ker to ni le list sindikatov temveč vseh upravjalcev.

● ZALEC:

Minuli teden so razpravljali predsedniki sindikalnih podružnic žalske občine o ukrepih za razširitev Delavske enotnosti. Pred leti je bilo na območju žalske komunne 800 naročnikov glasila Zveze sindikatov Slovenije, danes pa prihaja sem le še 274 izvodov.

Analize na področju žalske komunne so pokazale, da je razmeroma precej naročnikov Delavske enotnosti le v tistih kolektivih, kjer delujejo sposobni in prizadevni poverjeniki. Zato so na posvetu sklenili, da bodo sindikalne podružnice poskrbele za poverjenike povsod tam, kjer jih delovne organizacije danes še nimajo, da bi dali akciji za razširitev Delavske enotnosti čim večjo podporo.

Na posvetu v Zalcu so tudi sklenili, da bo moral imeti v bodoče sleherni aktivni sindikalni delavec svojo Delavsko enotnost. Nadalje so v Zalcu sprejeli še sklep, da opozorijo samoupravne organe, da je Delavska enotnost tudi glasilo samoupravljalcev in da bi zato morali postati naročniki Delavske enotnosti tudi vsi člani samoupravnih organov. Predsedniki sindikalnih podružnic pa so se obvezali, da bodo že do 20. junija sporočili ObSS imena poverjenikov in zaenkrat poskrbeli, da bo imela vsaka delovna organizacija vsaj 5% naročnikov Delavske enotnosti od skupnega števila zaposlenih.

-a.

PRESEDSTVO ObSS LJUBLJANA-CENTER O SREDNJEROČNEM PLANU OBČINE

Z lepimi besedami okrog vroče kaše

Ko je predsedstvo ObSS Ljubljana-Center pred nedavnim razpravljalo o osnutku srednjeročnega plana razvoja občine, je ugotovilo, da so strokovne službe občinske skupščine to gradivo pripravljale še v času, ko še ni bilo rešenejših razmišljanj o usklajevanju zadev širšega, to je mestnega pomena in ko hkrati še niso bila znana osnovna izhodišča zveznega in republiškega plana. Nič čudnega torej, če obstoječe gradivo zelo spominja na stare metode planiranja in če ob tem premalo upošteva vlogo ožjih družbeno političnih skupnosti.

Zaradi vsega tega predsedstvo ObSS Ljubljana-Center meni, da bi morali v dokončni predlog srednjeročnega plana vnesti več konkretnih projektov in določil, predvsem na tistih področjih, ki so v izključni pristojnosti občinske skupščine in ki hkrati lahko bistveno vplivajo na razvoj družbenega standarda in življenjske ravni slehernega občana. Pri tem gre zlasti za področja, kot so obrt, komunala, stanovanjska izgradnja, šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo, kultura, družbena prehrana. Ker se velik del gospodarske in družbene dejavnosti ne odvija zgolj v občini, pač pa je tesno povezan s ce-

lotnim območjem mesta Ljubljane, bi morali razvoj občine obravnavati s stališča potreb mesta kot celote. Seveda pa bi morali pred dokončno odločitvijo občinske skupščine o srednjeročnem planu razvoja občine opredeliti tudi to, katere zadeve in po kakšni poti naj bi urejali v okvirih skupnih mestnih potreb in kolikšen delež nalog preostaja prizadetim občinskim skupščinam.

Razprava na seji predsedstva ObSS Ljubljana-Center je opozorila, da so sestavljavci gradiva sploh »pozabili« na podatke in predloge, ki bi obravnavali razvoj sodstva, razvoj in modernizacijo organov občinske

uprave, razvoj komunalnih služb in stanovanjske izgradnje, zdravstvenega zavarovanja, zavarovalništva, problematike kadrov in politike zaposlovanja. Pri tem je bilo slišati precej kritičnih besed na račun metodologije planiranja. Sestavljavci gradiva pa so hkrati pojasnili, da so nekatera področja »izpadla« enostavno zato, ker je med delom prišel nalog, naj takoj prekinemo zbiranje gradiva za srednjeročni plan občine in namesto tega začnejo pripravljati letni plan...

Predsedstvo ObSS Ljubljana-Center ob tem sicer ni razpravljalo o odgovornosti posameznikov in služb v občinskem upravnem aparatu, ki po svoji presoji tako odločajo. Očitno pa je, da zavoljo takega načina dela razprave marsikaj ostajajo samo na pol poti.

Konkretnije: ali je bilo res nujno potrebno, da mora ravno predsedstvo ObSS Ljubljana-Center ugotoviti, da v gradivu o srednjeročnem planu občine manjka finančni del, ki naj bi — na osnovi rasti narodnega dohodka v občini, na osnovi povečanega obsega prodaje na

drobno, od česar priteka največ proračunskih sredstev — predvidel vire financiranja in način delitve sredstev? Ob tem ne gre zgolj za to, da bo ali pa ne bo občinska skupščina s temi sredstvi vplivala na razvoj tistih področij, ki so v občini najbolj pomembna, ampak predvsem za to, ker gre za tisti del proračunskih sredstev, ki se oblikujejo na podlagi instrumentarija, ki ga določa občinska skupščina.

Takih in podobnih pripomb je bilo še veliko. Predsedstvo jih je zbralo in utemeljilo ter v obliki priporočila že poslalo občinski skupščini. V tem gradivu se kar naprej ponavljajo misli, da je treba v srednjeročnem razvojnem programu občine konkretnije opredeliti bodočo politiko razvoja. Samo to pa bo po mnenju predsedstva ObSS Ljubljana-Center v naše gospodarsko in družbeno načrtovanje vneslo več nestrastnosti in s tem stabilnosti pogojev gospodarjenja, hkrati pa organe občinske skupščine tudi obvezovalo, da tako politiko tudi izvajajo.

-mG

Z OBCINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV

• PTUJ:

Minulo soboto se je sestel razširjeni plenum občinskega sindikalnega sveta v Ptuju, na katerem so člani sindikatov obravnavali problematiko stanovanjske izgradnje v prihodnjem obdobju. Po nekaterih podatkih bodo letos gospodarske organizacije v občini razpolagale v svojih stanovanjskih skladih skupno s 550 milijoni starih dinarjev, od česar pa bo 40 % namenjen za subvencioniranje stanarin zaposlenih. Člani plenuma pa so opozorili na nevarnost, ki preti v letošnjem letu občutno pateralizirati stanovanjsko gradnjo. Ta sredstva, ki bi združena sicer pomenila precejšnjo materialno osnovo za gradnjo stanovanj, so namreč razdrobljena v občini, tako da ima le TGA Kidričevo v svojem stanovanjskem skladu približno 20 milijonov starih dinarjev, dve drugi organizaciji po 10 milijonov, velika večina pa celo manj kot 5 milijonov starih dinarjev. S tako skromnimi sredstvi na svojih stanovanjskih skladih pa se delovne organizacije ne bodo mogle lotiti stanovanjske izgradnje in bodo sredstva ostala ali zamrznjena ali pa jih bodo razdrobile za kredite za individualno gradnjo. Zato so člani plenuma priporočili, naj banke zagotovijo dovolj trdno materialno bazo za nadaljnjo stanovanjsko izgradnjo.

nn

Ob zaključku
redakcije

• LJUBLJANA:

Minuli ponedeljek je bilo v Ljubljani na pobudo Mestnega odbora zveze sindikatov posvetovanje o gibanju in značilnostih delovnih sporov na območju mesta Ljubljane.

Najbolj pogosti vzroki, da iščejo delavci zaščito za svoje pravice, je zloraba teh pravic s strani vodilnih v delovnih organizacijah in tudi organov samoupravljanja, nadalje nepoznavanje zakona in zato nezakonito odločanje ter slednjič neurejenost posameznih inštitutov delovnega prava s splošnimi akti delovne organizacije.

Samo v minulem letu je Služba pravne pomoči pri RSS nudila 2333 nasvetov, v zasto panje pa prevzela 572 zadev. Iz podatkov o vrsti nasvetov, ki jih iščejo delavci pri službi pravne pomoči, je razvidno, da predstavljajo še vedno glavni predmet sporov odprave in premetitve.

Posvet je ugotovil, da bi bilo delovnih sporov znatno manj, če bi zanje moralno in materialno odgovarjali tisti, ki jih povzročajo.

Naša socialistična demokracija
je globoko povezana
z vsakdanjo prakso

(Nadaljevanje s 1. strani)

da je kongres sprejel šest resolucij; s temi dokumenti je zavzel svoja stališča in nakazal nadaljnjo pot na področjih samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije, demokratizacije družbenih odnosov v komuni in družbenih službah, družbeno ekonomskega položaja, izobraževanja, vzgoje in udeležbe mladine v samoupravljanju, nacionalnih odnosov, razvijanja in krepitve enakopravnosti, bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, na področju razvijanja kmetijstva in vasi ter na področju mednarodnih odnosov in boja za krepitve miru v svetu. Ti dokumenti so preobširni, da bi lahko o njih povedali kaj bolj podrobno na omejenem prostoru, ki nam je tu na voljo. Zato bomo ubrali drugo pot, da bi vsaj v grobem povedali, čemu je kongres dal še poseben poudarek: navedli bomo vsaj osnovne misli iz uvodnega govora tovariša Tita.

TITO: VEČ POZORNOSTI
POSAMEZNIKU

Kot ima navado, predsednik Tito tudi na kongresu SZDL ni govoril o naših uspehih, čeprav jih je označil za velike; zato pa je toliko več govoril o naših napakah, ki jih — kot je dejal — ni malo, katerih pa bi bilo znatno manj, če bi Socialistična zveza bolj spremljala procese v našem družbenem življenju in če bi odločneje nastopala proti različnim strankotom in slabostim.

Zdaj, ko imajo naši proizvajalci res vse tiste pravice, ki jim jih daje samoupravljanje — je dejal tovariš Tito, — moramo posvetiti večjo pozornost osebnosti, posamezniku. Naša socialistična demokracija ni abstraktna formula; ta demokra-

cija je materialno, moralno in politično globoko povezana z vsakdanjim življenjem, s prakso vsakega posameznika in vse družbe v celoti; pravilen odnos do človeka kot posameznika je bistven element socialistične demokracije.

Gospodarska reforma — je nadaljeval tovariš Tito — je hkrati tudi družbena reforma, saj je njen cilj razvijanje odnosov med ljudmi, odnosov v družbi. Zato je potrebno storiti vse, da se bo naše družbeno življenje pravilno razvijalo, da se bo gospodarska reforma izvajala, da se bo pravilno razvijala naša socialistična demokracija, ki je poročstvo za uresničenje socializma v naši deželi.

Predsednik Tito je dejal, da smo do danes v naši socialistični izgradnji prehodili zelo težavno obdobje, da smo zadevali na razne težave, nekatere težave pa imamo še sedaj. Te težave pa niso bile samo objektivne, marveč tudi subjektivne, saj smo zadevali na težave tudi zato, ker so ljudje delali napake. Naš odnos do vseh slabosti je kritičen in tak tudi mora biti, če slabosti kritizirajo naši ljudje, ki imajo do tega pravico. Potrebno pa je, da tudi ljudje na vodilnih položajih prav tako kritično gledajo na sebe, ne da se izpovedujejo in znova greše, temveč da popravljajo svoje napake, da delo, ki jim ga je zaupala socialistična skupnost, opravljajo tako, kakor je treba.

USPEH GOSPODARSKE
REFORME BO POMENIL
OGROMEN PRISPEVEK
K NADALJNJEMU RAZVOJU
NAŠE DRUŽBE

Tovariš Tito je tudi tokrat ostro kritiziral vse tiste, ki želijo še naprej investirati v nove objekte, namesto da bi se za-

vzemali za modernizacijo tovarni, ki jih že imamo.

Naši delovni ljudje, je dejal Tito, so že mnogo dali od sebe in ne želijo več, da bi šle dalje investicije v tempu, ki jim onemogoča hitrejšo izboljševanje življenjskega standarda. Imamo že dovolj močno materialno bazo, da lahko postopoma in počasneje napredujemo v razvijanju industrije in našega gospodarstva nasploh. Težave bi nam lahko povzročilo samo to, če bi nekateri ljudje poskušali izigrati sklepe Zveze komunistov na njenem osmem kongresu in na njenem tretjem plenumu. Treba je izpolniti sklepe o zmanjšanju investicij in uveljaviti usmeritve na modernizacijo gospodarstva, treba je dajati več sredstev za šolstvo, zdravstvo, treba je dati več sredstev na voljo za postopno izboljševanje življenjskega standarda delovnih ljudi. Vsa naša skrb mora biti posvečena delovnemu človeku; zanj gradimo socializem, za današnjega delovnega človeka in za naše bodoče rodove. Prepričan sem, je poudaril Tito, da se bo gospodarska reforma obnesla in da bo pomenila ogromen prispevek k nadaljnjemu razvoju naše socialistične skupnosti in k nadaljnjemu izboljšanju življenjskega standarda naših delovnih ljudi.

NIHČE NIMA MONOPOLA
NA RESNICO

Tako, kot se je tovariš Tito zavzel za čim večji vpliv delovnega človeka na vsa dogajanja v naši družbi, je tudi celotna razprava na kongresu bila usmerjena na zagotovitev čim bolj demokratičnega procesa odločanja naših ljudi o vseh vprašanih, ki jih zanimajo. Socialistična zveza mora omogočiti ljudem, da se pred odločanjem temeljito seznanijo z vsemi dejstvi, gibanji in težnjami, da tako ne bi videli samo sebe same in svojih interesov, temveč tudi interese družbe; potem pa naj bi odločali o različnih vprašanih po svoji svobodni presoji. Potrebna je čim večja strpnost do vseh mnenj, saj mora imeti vsak pravico, da pove, kaj misli. Resnico moramo iskati v demokratičnem vzdušju, saj nanjo nihče nima monopola — in do nje lahko pridemo samo z močjo argumentov, nikakor pa ne z avtoriteteto ali one politične stranke ali njenih organov. Borimo se za afirmacijo delovnega človeka v naši socialistični družbi, za njegov vpliv na vsa dogajanja, ne glede na to, katero člansko knjižico nosi kdo v žepu.

In še nekaj je poudaril VI. kongres SZDLJ: da lahko napredujemo in gradimo naprej našo družbo samo v miru — in da se moramo zato boriti za mir v svetu. Zato je kongres enak, kot je to storil predsednik Tito v svojem govoru, psvetil mnogo pozornosti razmeram v svetu in nevarnosti, ki jih za mir v svetu pomenijo poskusi imperialistov in neokolonialistov, da bi zadržali pohod neosvojenih narodov do polne afirmacije njihove pravice, da kot svobodni ljudje sami odločajo o svoji usodi. Zato je kongres dal polno podporo vsem naprednim silam v svetu, ki se borijo za mir, za enakopravnost vseh narodov in za njihovo miroljubno medsebojno sodelovanje.

MILAN POGAČNIK

KADAR IZIDE NJIHOV ČASOPIS, LAHKO TUDI DELO POČAKA ZA KAKŠNO MINUTO.

Pravna posvetovalnica DE

• 67. VPRAŠANJE:

Zaposlena sem na osnovni šoli kot kuharica šolske mlečne kuhinje že več let. Moj delovni čas traja dnevno od 12 do 13 ur in še več, kar je odvisno od dela. Delo v šolski kuhinji je bilo normirano za 1 in 3/4 kuharice, vendar sem vse to delo opravljala sama do dneva, ko sem zbolela, in za povprečni mesečni osebni dohodek 36.808 starih dinarjev. Skupščina občine, v kateri ima naša šola sedež, je za leto 1965 za to delovno mesto določila denarna sredstva v višini 52.000 starih dinarjev, česar pa nisem prejela, čeprav sem delala za 1 in 3/4 kuharice. Prosim vas, da mi pojasnite, ali imam pravico zahtevati izplačilo razlike osebnega dohodka za nazaj in za koliko časa?

SIFRA: 7-15

Delavčev osebni dohodek se določa na podlagi njegovega delovnega prispevka, glede na delovne in poslovne uspehe delovne enote, v kateri dela, ter delovne organizacije kot celote v skladu z osnovami in merili delovne organizacije o delitvi sredstev za osebne dohodek. Vaš osebni dohodek bi moral biti določen v pravilniku o delitvi osebnega dohodka vaše šole, po katerem bi skladno z merili in osnovami bili vaši osebni dohodki odvisni od samega dela, ki ga opravljate, zahtevnosti nalog, vpliva, ki

ga imate na uporabo sredstev glede na delovno mesto in na delovne pogoje. Če je vaš osebni dohodek določen po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov s 36.808 din mesečno, lahko od organov upravljanja šole, v kateri ste zaposleni, zahtevate, da pravilno ovrednoti vaše delo, še posebej z ozirom na to, da je občinska skupščina določila denarna sredstva za delo, ki ga sami opravljate.

Ker pa je vaše delo trajalo več kot polni delovni čas, ste vsekakor upravičeni, zahtevati od delovne organizacije, da vam plača tudi vaše delo preko polnega delovnega časa. Po čl. 44 temeljnega zakona o delovnih razmerjih predstavlja čas, ki ga je delavec prebil na delu dalj kot poln delovni čas, poseben delovni pogoji, ki ga mora delovna skupnost upoštevati pri merilih, po katerih odmerja pravice, odvisne od dolžine delovnega časa. Te pravice so predvsem pravica do osebnega dohodka in do letnega dopusta. Vaše delo, opravljeno preko rednega delovnega časa, je bilo vsekakor opravljeno v interesu delovne organizacije, v kateri ste zaposleni, kar je razvidno tudi iz sredstev, ki jih je namenila vaša občinska skupščina za delo, ki ga opravljate. Pravica do tega osebnega dohodka vam pripada že samo po načelu, da ima delavec pravico do osebnega dohodka po uspehu, katerega je dosegel s svojim osebnim delom.

v jugoslovanski sindikatih

Manj nezgod -
več smrtnih žrtevCentralni
svet

Podatki, s katerimi razpolagajo strokovni sodelavci Centralnega sveta ZSJ, izpričujejo, da je bilo v minulem letu 282.000 nezgod na delovnih mestih. To pa je doslej najmanjše število nezgod na delovnih mestih za precejšnje število let nazaj. Tako je bilo na primer še v letu 1958 na sto zaposlenih 96 nesreč na delovnem mestu, v minulem letu pa le še 66.

Vsekakor so v teh podatkih skrita prizadevanja delovnih organizacij, da izboljšajo tehnično in zdravstveno zaščito kolektive. In prav v tem je tudi globlji vzrok, da z intenzivnejšim delom v delovnih organizacijah prihaja do čedalje težjih poškodb in celo do naraščanja števila smrtnih primerov. Tako je bilo v minulem letu kar 624 smrtnih nezgod na delovnih mestih ali 76 žrtev več kot v prejšnjem letu. In kot klicaj k zahtevi po zares učinkoviti zaščiti delavcev v sleherni delovni organizaciji so v tem številu smrtnih nezgod vpisana imena tragično preminulih kakanjskih rudarjev.

Hrvatska

Konteksova
reforma

V karlovaški tekstilni tovarni Konteks sindikat in člani kolektiva dobro ocenjujejo prizadevanja samoupravnih organov in služb v podjetju, da tudi znotraj svoje organizacije uveljavijo gospodarsko reformo. Pravzaprav reformo v gospodarjenju. V ta namen so v Konteksu od lani do letos odkrili celo vrsto notranjih rezerv in uveljavili številne ukrepe. Predvsem so zaprli tiste ventile, skozi katere so brez efekta otekala sredstva. Tako jim zdaj samo prihranek električne energije prinaša 7 milijonov čistega dohodka. Za približno toliko so zmanjšali tudi nekatere druge proizvodne stroške. Razen tega pa so skrčili sortiment proizvodnje, začeli proizvajati predvsem bolj kvalitetne in s tem bolj donosne artikole.

Boj za višjo produktivnost dela pa se je odvijal tudi na »drugi fronti«: v neposredni proizvodnji in skozi sistem nagrajevanja. In dosegli so zavidljive rezultate: v tkalnici so na primer doslej delavci upravljali z dvema strojema, poslej pa veliko delavcev dela že na štirih.

V Konteksu so planirali, naj bi letos 570 zaposlenih ustvarilo 3,3 milijarde dinarjev bruto produkta v primerjavi z lanskim 2,78 milijarde. Letošnji rezultati prvega tromesečja pa so pokazali, da bodo tudi ta planirana predvidevanja bistveno presegli. Spričo tega tudi ni naključje, da so v Konteksu dosegli v osebnih dohodkih povprečje 94.000 starih dinarjev in da osebnih dohodkov pod 50.000 starih dinarjev že dlje ne poznajo več.

Za boljši stan-
dard delavcev

Srbija

Na skladu skupne porabe aleksinskih premogovnikov se je nateklo za letošnje leto 2.435.000 novih dinarjev. Sindikat v tem kolektivu pa je izrekel svoje soglasje tudi k politiki delitve teh sredstev, ki naj bi zagotovila predvsem boljši družbeni standard rudarjev.

Tako bodo v aleksinskih premogovnikih porabili kakih 700.000 novih dinarjev za stanovanjsko izgradnjo. Hkrati pa so izdvojili 98.000 novih dinarjev za popravilo električne instalacije v starih zgradbah, kjer prebivajo rudarske družine, za razširitev vodovoda in ureditev kanalizacije v rudarskih naseljih bodo porabili 80.000 novih dinarjev, da bi izboljšali življenjske pogoje v samskem domu so namenili 90.000 novih dinarjev, za dograditev in opremo otroškega oddelka splošne bolnišnice v Aleksincu pa 80.000 novih dinarjev.

Makedonija

Za razvitejšimi

Ko so sindikati v pirotski komuni ocenjevali gospodarske rezultate delovnih organizacij in njihova prizadevanja za intenziviranje gospodarjenja, so med drugim ugotovili, da so bili osebni dohodki v prvem tromesečju letos za 52 % višji kot leto dni poprej. In vendar še vedno znatno zaostajajo za republiškim povprečjem. Vzrok za to pa je po mnenju pirotskih sindikatov predvsem v tem, da morajo podjetja spričo zastarelih proizvodnih kapacitet izločiti velik del dohodka pravi za modernizacijo proizvodnje, tako da so potem tudi skladi za osebne dohodek precej bolj prazni. Zato tudi v sindikatih pirotske komunne podpirajo prizadevanja delovnih organizacij, da čimprej modernizirajo svojo proizvodnjo in da hitreje krenejo za razvitejšimi v republiki, ker bo le tako možno povišati življenjsko raven zaposlenih.

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

V zadnjem času so na nekaterih razgovorih delavci opozorili na vse bolj pogoste primere, ko posamezni delavci na odgovornih položajih ob razreševanju določenih problemov v delovnih skupnostih dajejo ali grozijo z ostavkami. Tako direktor Luke Koper grozi z ostavko vselej, ko se zaostrijo notranji odnosi; nazadnje je do takšne grožnje prišlo 1. junija letos, neposreden povod zanjo pa je bila kritika večine kolektiva na račun podelitve nagrad nekaterim posameznikom. Podobnih groženj se večkrat poslužuje tudi direktor hotela Adria Ankaran. Nedavno tega — 12. maja — je ostavko dal tudi direktor podjetja Iplas, 10 dni kasneje pa še tehnični direktor. To se je zgodilo v času, ko sta se kolektiv in delavski svet nedvoumno izrekla proti prevzemanju novih obveznosti za investicijske načrte.

Ostavke vodilnih delavcev pa je treba ocenjevati predvsem z dveh vidikov. Prvič pomeni ostavka lahko prostovoljni umik z raznih vodil-

Stališče ob »primeru IPLAS«

nih mest, in sicer tedaj, če prizadeti spozna, da zaradi objektivnih ali subjektivnih okoliščin ne more realizirati svojih konceptov in načrtov v delovni organizaciji. Pravico do takšne ostavke je treba nedvoumno vsakomur priznati in spoštovati, saj se z njo izreza med drugim tudi občutek odgovornosti posameznika pred kolektivom in družbo.

Dosedanja praksa pa opozarja, da je v ozadiju ostavk največkrat poskus zavestnega pritiska na samoupravne organe in delovne kolektive v celoti, da bi ti sprejeli rešitve, v katere niso prepričani. Osnova za ostavke v kritičnih trenutkih je pojmovanje posameznikov o njihovi nezamisljivosti in nenadomestljivosti.

Predsedstvo in komisija za samoupravljanje takšne pojave najodločneje obsojata, ker predstavljajo resno oviro normalnemu delovanju in razvoju samoupravljanja ter so zato v nasprotju s temelji naše družbene ureditve. Se posebej pa jih kot sredstvo za reševanje problemov zavračamo v sedanjem času, ko takšne ali podobne metode manifestirajo ostanke starega ter preživlelega v zavesti in delovanju posameznikov, kar ovira prizadevanja delovnih kolektivov za izvajanje reforme.

Predsedstvo in komisija za samoupravljanje ObSS sodita ter zato tudi priporočata delovnim kolektivom in samoupravnim organom, da ostavke sprejmejo in s tem v kali zatirajo vsak poskus, da bi na tak način nekateri izsiljevali določene rešitve. Vsakršno zavlačevanje in popustljivost v takšnih primerih vodi v nove pritisk, ti pa spet v nove koncesije in kompromise.

PRESEDSTVO IN KOMISIJA ZA SAMOUPRAVLJANJE OBČINSKEGA SVETA KOPER.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta Z.S. za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor Glavni in odgovorni urednik MILAN POGACNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. Poštni predal 313/VI, telefon uredništva 31 66 72, 31 24 02 in 31 00 33, uprave 31 00 33. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 501-1-365 — Posamezna številka stane N. 50 par — 50 starih din — Nacionalna je četrtletna N. 450 din — 850 starih din — polletna N. 13 din — 1300 starih din in letna N. 26 din — 2600 starih din — Rokopisov ne vračamo — Poština plačana v gotovini — Tisk in kilešči CZP Ljudska pravica, Ljubljana

RAZGOVOR Z MARJANOM BIZJAKOM, PREDSEDNIKOM OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA TRŽIČ

»...JE TO ZATIŠJE PRED NEVIHTO?«

Marjana Bizjaka, predsednika občinskega sindikalnega sveta v Trziču, smo najprej povprašali: »Znano je, da gorenjski sindikati precej sodelujejo med seboj. Zavoljo tega nas zanima, v čem se odraža to sodelovanje in kakšne koristi imajo od tega tržiški sindikati?«

»Predsedniki petih gorenjskih občinskih sindikalnih svetov — Jesenic, Radovljice, Trziča, Kranja in Škofje Loke — se skoraj redno mesečno sestajajo. To so bolj ali manj neuradni sestanki.« Pravi Marjan Bizjak. »Pa vendar si vsakokrat izmenjamo v teh nevezanih pogovorih koristne izkušnje ali posredujemo različne materiale. Tako smo v Trziču pred nedavnim s pomočjo delavske univerze in družbeno političnih organizacij pripravili podrobno analizo o strukturi zaposlenih v tržiški občini. Le-to smo posredovali vsem gorenjskim sindikatom na zadnjem sestanku na Jesenicah. Seveda pa smo pri tem rekli marsikatero kritično na račun zavodov za zaposlovanje, ki bi na vsak način morali delati veliko boljše. Morali bi temeljiteje analizirati prosta delovna mesta in skrbeti, da bi nezaposleni tudi hitro dobili delo. Zdaj pa zavodi za zaposlovanje, vsaj za tržiškega lahko trdim, le evidentirajo prosta delovna mesta in nezaposlene...«

»Je morda v vaši občini precej nezaposlenih?«

»V občini približno sto delavcev. Toda ne zavoljo tega, da delovne organizacije ne bi sprejemale novih delavcev, marveč zaradi tega, ker so ti taki, da jih nobeno podjetje, po pravici povedano, ne mara. Veste, Trzič je majhen kraj, pa se vsi med seboj poznajo. In tako vsi preveč »poznamo« napake drugih. To pa je osnovni vzrok, da ne dobijo dela. Prav je, da podjetja gledajo, koga bodo zaposlila, toda vseeno se mi zdi zaprtost tržiških delovnih organizacij do zaposlovanja ljudi, po večini domačinov, le malce pretirana.«

Tako kot drugod se tudi v tržiški občini mimo zaposlovanja srečujejo še z drugimi pro-

blemi. Tako z otroškimi varstvom in šolstvom, ki nikakor ne moreta na boljšo pot. Najpogostejši izgovor za to je: »Ni denarja...« Toda Trzičani so optimisti. Pravijo: »Bomo tudi to rešili!« Toda, kdaj?

In tako se je vprašal tudi predsednik tržiških sindikatov v našem razgovoru. Po pravici povedano, pravega odgovora na to vprašanje nam ni povedal. Pa ne po njegovi krivdi. Zavoljo tega smo z Marjanom Bizjakom raje pokramljali o najobčutljivejšem področju, to je o odnosih med ljudmi.

»Ni slišati, da bi bili v tržiških podjetjih slabi odnosi, medtem ko časopise polnijo stolpci o najrazličnejših oblikah samovolje vodilnih uslužbencev, včasih celo samoupravnih organov v drugih občinah?«

»Res ne vem povedati, ali slabih odnosov v tržiških delovnih organizacijah ni, ali pa je vse skupaj le zatišje pred nevihto. Najbolj vesel bi bil, če bi bili odnosi v redu. Toda dvomim v to. Mnogokrat namreč, ko na občinskih sindikatih spremljamo življenje v delovnih kolektivih, opazimo posamezne nepravilnosti v delovnih organizacijah. Seveda jih nanje tudi opozarjamo. Toda v podjetjih le malo store, da bi te medsebojne odnose tudi izboljšali. Prevečkrat se v delovnih organizacijah odločajo za tako imenovano srednjo pot, to je, da ob napetem »ozračju« malce popustijo vodilni uslužbenci, malce samoupravni organi in malce politične organizacije in seveda tudi sindikati. To pa še ne odstranja vzrokov za slabe medsebojne odnose,« je že skoraj nejevoljno rekel predsednik Marjan Bizjak.

Predsednik tržiških sindikatov pa nam ni prav nič zameril,

ko smo ga vprašali, kako gledajo na deprofesionalizacijo sindikalnih delavcev v njihovem občinskem sindikalnem svetu. O tem zdaj namreč precej govorimo.

»Na deprofesionalizacijo se v našem sindikalnem svetu že dlje časa pripravljamo in menim, da je umestna. Najprej bomo razrešili tajnika, ki je hkrati opravljal tudi vse administrativne posle. Seveda pa popolne deprofesionalizacije ne moremo opraviti čez noč. Težko je nam-

reč spremeniti sistem dela samo na sindikalnem svetu, medtem ko se drugje, na občini in v drugih političnih organizacijah delo odvija po starem v glavnem dopoldne. Zavoljo tega dvomim, v kateri delovni organizaciji bi me dovolj dolgo gledali, ko bi moral kot predsednik Ob SS skoraj vsako dopoldne na ta ali oni sestanek?«

Težišče še ni v podjetjih

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tako je danes naše gospodarstvo v precepu. Veliko gospodarskih organizacij upravičeno zahteva, da gremo bolj dosledno v reformo. To so predvsem podjetja, ki imajo pogoje, da se v novih razmerah hitreje razvijajo in ki so že dosegla visoko stopnjo produktivnosti. Delovne organizacije se za reformo, ki pomeni stabilizacijo gospodarstva, konvertibilnost dinarja, oblikovanje cen na tržišču in po zakonih tržišča, spremembe v deviznem sistemu in vključevanje v mednarodno delitev dela, ne opredeljujejo samo v naši republiki, ampak tudi v drugih republikah.

KOLIKO DENARJA ZA NERAZVITA PODROČJA

Razvoja gospodarsko nezaodnost razvitih področij nihče ne zanika. V zadnjih letih smo za nerazvita področja v državi izdajali 4,5% nacionalnega dohodka. Sistem je bil tak, da je zveza ta sredstva centralizirala in po svoji presoji delila v nerazvita področja za pospeševanje gospodarstva. V pogostih kritikah pa slišimo, da sredstva za nerazvita področja večkrat niso bila smotno izkoriščena in naložena. Prejšnji sklad po splošnem mnenju ni dosegel cilja, ki bi ga bil moral. Z novim družbenim načrtom pa bo delitev drugačna. Za razvoj nerazvitih področij je v načrtu predvideno 2% nacionalnega dohodka. Iz dveh republik pa so postavili zahtevo, da bi stopnja v ta namen povišali od 2 na 3%.

Takšen način zagotavljanja sredstev za razvoj nerazvitih področij pa ni v duhu gospodarske reforme. Najti bi morali namreč ekonomski interes med razvitimi in nerazvitimi. To bi bil najprilnejši vidik ekonomskega sodelovanja, ki pa se ne bi smel omejiti samo na

gradnjo novih tovarn, ampak tudi na proizvodno sodelovanje in pripravo kadrov. Nekatere gospodarske organizacije so pri tem dale že lep zgled. Ekonomsko povezovanje razvitih in nerazvitih področij pa bomo lahko dosegli le, če bodo delovne organizacije dobile več sredstev, s katerimi bodo lahko gospodarile. Zviševanje stopnje prispevka za nerazvita področja je torej v osnovi neprincipialno, ker vztraja na starem načinu mehaničnega pretakanja denarja. Razvoj nerazvitih področij pa moramo postaviti na bolj ekonomske temelje. Če bodo namreč v nerazvitih področjih še naprej gradili tovarne, ki nimajo gospodarskih pogojev, morajo predvsem sami čutili posledice tega. Na strogih ekonomskih načelih pa naj bi temeljila mimo prostega pretakanja sredstev gospodarskih organizacij tudi delitev iz sklada, namensko za naložbe v gospodarstvo, ki se vračajo po enakih zakonih kot drugod v gospodarstvu.

VPRAŠANJA VOLIVCEV

Med vprašanji, ki so jih idrijski volivci postavili zveznemu poslancu, je bilo nekaj prav zanimivih. Med te sodi predvsem vprašanje, zakaj je bila potrebna nova emisija denarja? Ali to ne pomeni, da so bili s tem pokopani upi za konvertibilnost dinarja, emisija denarja pa bo prej ali slej povzročila le nove inflacijske tendence v gospodarstvu.

Poslanec Marjan Rožič je na to vprašanje odgovoril, da bodo odslej v skupščini obravnavali ekonomsko upravičenost vsake emisije denarja. Zadnja emisija pa je bila pripravljena brez takšne razprave. Denar je natisnila narodna banka na zahtevo zvezne uprave, »razlogi pa so več ali manj znani.«

DELAVSKE SVET TOVARNE IPLAS KOPER RAZREŠIL DIREKTORJA, KI JE ŽELEL UMAKNITI OSTAVKO NA SVOJ POLOŽAJ

Našli so samega sebe

V prejšnji številki našega lista smo že poročali o tem, da v koprski občini zadnje čase direktorji nekaterih delovnih organizacij z ostavko skušajo vplivati na samoupravne organe, da bi sprejeli takšne odločitve, kakršne jim predlagajo. V tovarni IPLAS pa se je primerilo, da je direktor potem, ko niso sprejeli njegovega predloga za izdelavo predprojekta za novo tovarno terilena — veljala bi kakih 40 milijard S. din — tudi dal ostavko na svoj položaj in hkrati odpovedal delovno razmerje.

Ostavko in odpoved direktorja podjetja je delavski svet podjetja IPLAS sprejel v vednost, s tem da bo o obojem — če je to spričlo predpisov potrebno — sklepal v nadaljevanju seje, ki so jo zavoljo nepričakovane direktorjeve odločitve prekinili in odložili za teden dni.

Neposredno pred nadaljevanjem seje je direktor pisмено umaknil ostavko na svoj položaj. Vendar se delavski svet s tem ni strinjal. Od 11 izmed 15 članov delavskega sveta, ki so se seje udeležili, le eden glasoval za to, da upoštevajo direktorjevo željo o umiku ostavke. Drugače povedano: direktorja so s tem razrešili tudi formalno in hkrati imenovali komisijo za

razpis delovnega mesta direktorja.

Velja poudariti, da v tem primeru niso bistvene podrobnosti o formalnem poteku dogodkov. Veliko pomembnejše je to, kakšno je dejansko ozadje dogajanja v kolektivu in kako je ta kolektiv skupaj s samoupravnimi organi našel samega sebe.

Udeležili smo se zadnje seje delavskega sveta v tem podjetju in lahko povzamemo naslednje: Ze ob osamosvojitvi obrata v Podgradu in tudi potem, ko je bila uveljavljena gospodarska reforma, je bilo očitno, da si od dosedanjega vodstva — odpoved je namreč dal tudi tehnični direktor — ne morejo obetati, da bi podjetje popeljalo iz težav, ki se iz dneva v dan stopnjuje-

jo. Dokaz temu je tudi direktorjeva ostavka v trenutku, ko se je kolektiv v veliko večino izrekel proti prevzemanju novih obveznosti za investicijske načrte, ker se hoče prej postaviti na svoje noge, ker noče še naprej ekstenzivno gospodariti in živeti v negotovosti, da jih bo »rešila« nova tovarna, za katero pa je popolna neznanica, kdaj bo zgrajena ter kdo bo dal sredstva zanjo, čeprav je zapisana v občinskem in načelnu tudi v republiškem družbenem planu gospodarskega razvoja do 1970. leta. Pri teh prizadevanjih pa lahko samo skodujejo tisti posamezniki, ki ne znajo, ne morejo ali nočejo spoštovati samoupravnih odnosov.

V teh mejah so v Iplasu »tehtali« svoja direktorja in po dolgem odlašanju in kolebanju le prišli do spoznanja, da je treba odločno povedati svoje stališče, da morajo odbiti direktorjevo vlogo, s katero umika odpoved, če hočejo uresničiti cilje, h katerim težijo in če nočejo, da bi dokončno odlošitev zgolj preložili na kasnejši termin, ko bi spet po nepotrebnem izgubljali voljo. čas in svoje sile.

M. GOVEKAR

NAŠE IZKUŠNJE

ZA ENOTEN UTRIP MESTA

V procesu deatizacije se spreminja vloga občin in njihovih organov. Delovne organizacije se popolnoma osamosvajajo — seve tudi družbene službe — in proizvajalci odločajo samostojno brez zunanjih vplivov o preprosti in razširjeni reprodukciji. Po temtakem nalagamo občinam nove naloge: večjo skrb za razvijanje vseh oblik samoupravljanja v komuni in s tem tudi skrb za skladen razvoj družbenih služb in vseh potreb družbenega standarda občanov.

V obeh slovenskih mestih, Ljubljani in Mariboru, kje je na mestnem področju več občin, so potrebe po skladnejšem razvoju mesta toliko večje in zato nas zanima, kakšno vlogo ima pri teh prizadevanjih mestni svet. O tem smo se pogovarjali s podpredsed-

nikom Mestnega sveta Ljubljane dr. Viktorjem Damjanom:

»Novela zakona o mestih, ki so razdeljena na občine, nasteva zadeva, ki so skupnega pomena za mesto. Mnogo jih je medobčinskih značaja in zaradi tega jih je bilo potrebno združiti zavoljo smotrne, racionalne in enotne funkcionalnosti. V Ljubljani smo že davno občutili potrebo po združevanju in poenotenju nekaterih služb. Tako smo združili pod eno streho službe notranjih zadev, narodno obrambo, v kratkem bomo pa združili še inspekcijske službe, sodnike za prekrške in javno pravobranilstvo.

Uspehi že združenih služb nam kažejo, da smo s tem predvsem ugodili občanom. Ni jim potrebno več izgubljati delovnega časa po občinskih hi-

šah, kajti v vsakem dnevnem času lahko dobijo potrebne dokumente in ni se jim treba nekajkrat vračati ponje, kajti postopki so hitri in službe hitro rešujejo vloge.

Doslej so večino sicer skupnih potreb mesta krpale občine vsaka zase. Mesto pa terja enoten razvoj in po videzu ne bi smelo biti razdeljeno na pet področij.

Nujno bo potrebno osnovati analitično-statistično službo za celotno mestno območje, ki bo proučevala potrošnje, tržišče, komunalne potrebe in tako prikazala razmere, pri tem pa ugotavljala potrebe za različna področja: za šolstvo, otroško varstvo, zdravstvo, socialno varstvo, zaposlovanje in podobno. Brez ustrezne analize namreč ni mogoče načrtovati nadaljnega razvoja mesta.

Izkušnje kažejo, da je nasploh, ne samo v mestu, za naše delo značilno, da ne izdelamo ustreznega koncepta in sistema dela za posamezne probleme, ki bi jih morali, če so realni, tudi dosledno uresničiti. Prevečkrat si postavimo le cilj, ki ga želimo doseči, ne določimo pa poti, metod in načinov, kako bi prišli do cilja. Primerov za to je mnogo. Naj omenimo samo pripravo za financiranje strokovnega šolstva...«

Sestavni del takšnega načrtovanja je nedvomno skupni statut mesta Ljubljane. Kot je slišati, ga prav zdaj snujete. Če želimo, da bo mesto dihlo v enotnem ritmu, poleg tega bo potrebno tako uravnati, da ga bodo dohajali vsi občani. Uvod v to bodo teze za nov statut mesta Ljubljane. V komisijah, ki pripravljajo te-

ze, sodelujejo predstavniki vseh petih občin. O njih bodo razpravljali občani in želeli bi, da bi pri oblikovanju statuta tudi čimbolj dejavno sodelovali. Novi statut predvideva in za njema vsa področja. Ena od podkomisij proučuje vlogo mesta v nadaljnjem družbeno-političnem razvoju. Razumljivo je, da bo ta statut posvečal vso pozornost razvoju družbenih služb. Menim, da moramo zagotoviti družbenim službam kvalitetno drugačen razvoj. Vendar ne bo dovolj, če tako rečemo samo v Mestnem svetu, v občinskih skupščinah, temveč moramo to vprašanje družbenih služb rešiti kompleksno tudi v okviru širše družbene skupnosti. Enkrat bi vendarle morali spoznati, da bo dosegel naš proizvodni višji produktivnost, če bo imel dobro zdravstveno varstvo, kvalitetno šolsko izobrazbo, urejeno varstvo svojih otrok, skratka vse tiste pogoje, ki so potrebni za normalno delo in življenje na današnji stopnji družbenega razvoja.«

I. V.

USTANOVITVENA SKUPŠČINA SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE SRS

Na novih, boljših temeljih

Razgovor s prof. Ivanom Bertoncijem, predsednikom skupnosti za zaposlovanje SRS, in Rudijem Mahkoto, direktorjem republiškega zavoda za zaposlovanje

Sem ter tja še slišimo razlage, da zavodi za zaposlovanje pomenijo zgolj borze dela. Vendar se vse bolj utrjuje prepričanje, da ves sklop problemov, ki se navezujejo na pojem zaposlovanje, pomeni zadevo posebnega družbenega pomena. Na tak način opredeljuje vlogo in naloge zavodov za zaposlovanje tudi novi zvezni in republiški zakon o zaposlovanju. Nova zakonodaja — razen drugega — razširja in pogloblja samoupravljanje tudi na tem področju družbene dejavnosti, saj namesto dosedanjih svetov zavodov, ki so bili zgolj družbeni organi zavodov, uvaja skupščine skupnosti za zaposlovanje, ki naj bi usmerjale celotno politiko zaposlovanja na posameznih področjih. Z vsem tem želimo doseči boljše delo zavodov za zaposlovanje in hitreje razreševanje problemov zaposlovanja, pri čemer doslej — predvsem zavoljo napačnega pojmovanja vloge te dejavnosti — nismo imeli srečne roke.

Posamezne skupnosti za zaposlovanje so med seboj povezane v republiški skupnosti za zaposlovanje, ki se je pred kratkim zbrala na ustanovitvenem zasedanju. Ob tej priložnosti smo naprosili za kratek razgovor predsednika republiške skupnosti za zaposlovanje profesorja Ivana Bertoncija in direktorja republiškega zavoda za zaposlovanje Rudija Mahkoto.

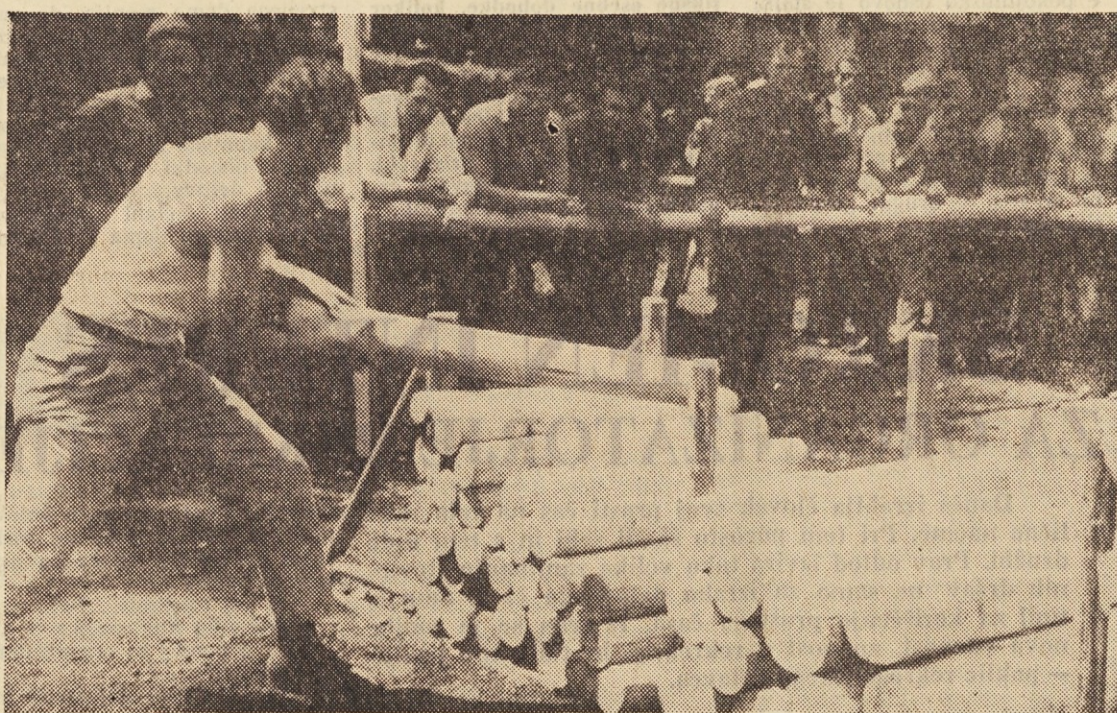
»Kaj se bo po vašem mnenju spremenilo v praksi, ko bodo uveljavljene intencije novih zakonov o zaposlovanju?«

»Za dosedanje delo je bila značilna velika razdrobljenost kadrov in materialnih sredstev, saj smo imeli kar 38 zavodov za zaposlovanje, bolj ali manj vpetih v občinske meje. S tem, da so se najprej ustanovile skupnosti za zaposlovanje za območje več občin, se je tudi število zavodov za zaposlovanje zmanjšalo na 9. Novi zavodi, ki so mišljeni drugače — tudi selekcionirali svoje kadre, so pa vseeno obdržali še 21 izpostav, tako da je ta služba občanom še vedno dovolj blizu. Pri tem izpostave skrbijo zlasti pa operativno tehnične posle ali z drugimi besedami: seznanjajo državljane z možnostmi zaposlovanja, izdajajo napotnice, sicer pa izvršujejo tudi druge naloge službe za zaposlovanje. Studijsko-analitsko delo pa se je ob tem v celoti preselilo na zavode za zaposlovanje. Posamezne skupščine pri skupnostih zaposlovanja pri tem usmerjajo delo zavodov in oblikujejo politiko zaposlovanja. V teh organizacijsko - tehnično - samoupravnih okvirih je republiški zavod za zaposlovanje postal skoraj v celoti samo študijski organ, ki skrbi za razne raziskave, proučuje metode dela in drugo, medtem ko republiška skupščina razen drugega skrbi tudi za koordinacijo dela. Doslej se je namreč dogajalo, da se je po več zavodov hkrati opravljalo enake raziskave, analize in študije, medtem ko so druga področja ostajala zanemarjena. Temu se bomo v prihodnje na vsak način izognili, zato pa se bomo dogovarjali za delitev dela med zavodi.«

»Vprašanje je že kar malo obrabljeno, ampak vseeno: katere so — s stališča vsakodnevne prakse — najvažnejše naloge, ki bi jih morala opravljati organizacija službe za zaposlovanje?«

»V praksi je delo lahko učinkovito le tedaj, če temelji na solidnih temeljih, če torej obstaja študijsko gradivo, ki nakazuje dolžnosti in smer razvoja po posameznih področjih. Moramo pa sistematično ugotavljati tekoče in perspektivne potrebe po kadrih, izdelovati in stalno dopolnjevali dolgoročne programe potreb za posamezna področja gospodarskih in družbenih dejavnosti in za območja posameznih družbeno političnih skupnosti. Je še veliko drugih nalog, vendar je za nedvomno najvažnejša ali vsaj med najvažnejšimi na področju študijsko-analitične dejavnosti. Metoda, kako naj bi prišli do takega »plana kadrov«, republiški zavod za zaposlovanje že izdeluje. Analiza kadrovskih struktur,

kot ena sestavin tega programa, na primer lahko pomeni neprecenljivo gradivo in pomoč pri poklicnem usmerjanju. Z druge strani analiza profilov in poklicev zaposlenih terja še prav posebno pozornost pri delu, če se hočemo vsaj v prihodnje izogniti temu, da nekaterih vrst kadra sploh ne bi izobraževali, čeprav ga potrebujemo, za druge vrste kadrov pa bi šole rastle kot gobe po dežju, kar

SORTIRANJE IN ZLAGANJE OKROGLIC CELULOZNEGA LESA JE BILA ENA NAJBOLJ NAPORNIH DISCIPLIN TRETJEGA TEKMOVANJA GOZDNIH DELAVCEV V POSTOJNI

USKLAJANJE POSAMIČNIH INTERESOV S SKUPNIMI INTERESI MORA TUDI V ZASAVJU DOBITI NOVO VSEBINO

ČE NE VEČ PO STAREM, KAKO PO NOVEM?

Odbornik neke občinske skupščine v Zasavju je odan na vprašanje: »Kaj pa naj še sploh počne komuna, če nima denarja?«, dobil takle odgovor:

»Uresničevanje novega gospodarskega sistema in doslednejši način delitve po delu, k čemur je bistveno pripomogla gospodarska reforma, pa dejansko večja materialna osnova delovnih organizacij, hkrati s tem pa vse manjša vloga občinskega proračuna, terja od občinske skupščine, da vnašamo v dosedanje politiko usklajevanja osebnih s skupnimi interesi v komuni novo vsebino.« Odbornik očitno z odgovorom ni bil zadovoljen, ker je hotel vedeti, kakšna bo ta nova vsebina, če stara ne velja več?

Res! Po starem ne gre več. Minili so časi, ko se je bilo moč o usklajevanju posamičnih s skupnimi interesi dogovarjati več ali manj med štirimi očmi. Ko je v tej ali oni glavi »zrasla« sicer zdrava ideja, da je treba dograditi ta ali oni objekt družbenega standarda, in ker občina nima sredstev, bodo dale te in te delovne organizacije.

In če po starem ne gre več, kako pa naj bo po novem? Ka-

gotovo ni niti potrebno, niti smotno. Velja poudariti, da je analiza poklicev osnova vsega dela in da morajo pri tem bolj učinkovito kot doslej sodelovati razen šolstva, gospodarstva in drugih organov še zlasti tudi službe za zaposlovanje. Na podlagi ugotovljenih gospodarskih in družbenih potreb po kadrih bo mogoče izdelati modele strok oziroma panog in reči: upoštevajte stanje tehnologije, razvoj tehnike itd. bi morala imeti neka dejavnost takšno kadrovsko strukturo, čez 5 let spet drugačno itd. Nemogoče je na primer danes povedati, kaj bo na primer z našo kemično industrijo čez 10 ali 20 let. Če bi na omejen način poiskali strukturo

potrebnih kadrov, bi jih lahko tudi pravočasno izšolali. Samo to dovolj zgovorno opozarja na nujnost tesnejše povezanosti med vsemi, ki sodelujejo pri načrtovanju politike zaposlovanja.

S pomočjo skupščin skupnosti za zaposlovanje je zdaj poskrbljeno za učinkovito povezavo med vsemi organi in institucijami, ki imajo ali bi morali imeti svoj delež tudi pri oblikovanju politike zaposlovanja. Vse to pa pomeni, da smo službo za zaposlovanje reorganizirali zato, da bi jo postavili na boljše, solidnejše temelje,« sta odgovorila tovariša Bertoncij in Mahkota.

—mG

RUDI KRANJC (GG LJUBLJANA) — NAJBOLJSI MED POSAMEZNIKI NA LETOSNJEM TEKMOVANJU GOZDNIH DELAVCEV

ZAPISEK S III. REPUBLIŠKEGA TEKMOVANJA GOZDNIH DELAVCEV V POSTOJNI

Tokrat: Delo kot šport

Delo v gozdarstvu je bilo vselej težko. Sele zadnja leta, ob uvajanju mehanizacije, postaja nekoliko lažje. Poleg telesne sposobnosti in fizične moči gozdnih delavcev tako vse bolj prihaja

do izraza njihova spretnost ter sposobnost upravljanja z razno mehanizacijo, predvsem pa z ročnimi motornimi žagami, ki gozdnim delavcem prihranijo veliko truda in znojna.

Na tretjem republiškem tekmovanju gozdnih delavcev, ki je bilo minulo soboto in nedeljo v Postojni, je 61 najboljših slovenskih gozdnih delavcev iz 12 gozdnih gospodarstev in kmetijskih gozdarskih podjetij pokazalo svoje znanje in spretnost. Tekmovali so ekipno in posamezno v devetih disciplinah: v točnem zadevanju in sekanju s sekuro, enostavnem in kombiniranem rezu z motorno žago, zaseku in podžaganju z motorno žago, potem pa še lupljenju smrekovih in bukovih debel, sortiranju in zlaganju okroglic, naposled pa še obračanju »meča« in zamenjavi verige na motorni žagi. Tekmovalne discipline so torej zajemale vsa opravila, ki jih mora poznati gozdni delavec in kar praktično tudi dela vsak dan.

Vinko Leskovec in Ivan Puc. Osvojilo je 2265 točk. Z 22 točkami manj se je na drugo mesto uvrstila ekipa GG Ljubljana. Tretje je bilo moštvo Soškega gozdnega gospodarstva iz Tolmina.

Med posamezniki pa smo bili priče izredno napeti borbi med lanskim državnim prvakom Janezom Kranjcem (GG Postojna) in lanskoletnim republiškim prvakom Rudijem Kranjcem (GG Ljubljana). Zanimanje za končni izid je bilo toliko večje zavoljo tega, ker je bil prvi dan, ko so tekmovali za ekipni plasman, za 15 točk boljši »postojnski« Kranjc, ki pa z »ljubljanškim« ni v sorodu. Ko je že vse kazalo, da bo Janez Kranjc ponovil uspeh prejšnjega dne, pa je Rudi Kranjc iz discipline v disciplino osvajal vse več možnih točk in na koncu tudi zmagal z 11 točkami prednosti, skupno pa osvojil 1.531 točk. Drugi je bil, kot že rečeno, Janez Kranjc (GG Postojna), tretji pa Franc Krč (GG Kranj) z 1.474 točkami.

Zal, tudi letos na tekmovanju, niti kot gledalci, niso prišli delavci GG Maribor. Soglasno mnenje udeležencev tekmovanja pa je bilo, da so zaslužili, da bi jih podjetje poslalo vsaj na ogled tekmovanja, če že za samo tekmovanje niso zainteresirani. Tako bi imeli vsaj priliko, da si izmenjajo izkušnje s tovariši, ki so zaposleni pri sorodnih podjetjih in ki se pri delu srečujejo s podobnimi problemi.

V ekipnem tekmovanju je bilo tudi letos, kakor prejšnji dve leti, najboljšo moštvo GG Postojna v postavi: Janez Kranjc,

—mG

Na temo REFORMA so rekli

NA KONGRESU SZDL JUGOSLAVIJE: JOSIP BROZ-TITO:

»Treba je izpolniti sklepe o zmanjšanju investicij in uveljavljati orientacijo na modernizacijo gospodarstva, treba je dati več sredstev za šolstvo, zdravstvo, dati več sredstev na voljo za postopno zboljševanje življenjskega standarda delovnih ljudi. Vsa naša skrb mora biti posvečena človeku.«

LAZAR KOLIŠEVSKI:

»Eno od zelo pomembnih gospodarskih in političnih vprašanj je ustvarjanje neizogibnih družbeno-ekonomskih in pravnih pogojev za svobodno kroženje družbenih sredstev po vsej Jugoslaviji. Od tega je v marsičem odvisen izid reforme. Bolj moramo ceniti znanstveno delo, njegov pomen za reformo. Znanost občuti danes reformo predvsem kot problem, odkod dobiti denar, kajti gospodarstvo še ni prišlo v položaj, ko brez znanstvenega dela ne bi moglo obstajati.«

MILENTIJE POPOVIČ:

»Na področju delitve je treba v družbeno-politični dejavnosti predvsem skrbeti za uveljavitev delavčeve pravice do odločanja o delitvi. Še posebna skrb velja razvijanju takšnih odnosov v družbenih službah, ki krepijo vlogo dohodka in zagotavljajo sodelovanje delovnega človeka pri odločanju o višini in načinu porabe sredstev, ki grede iz njegovih dohodkov v te namene.«

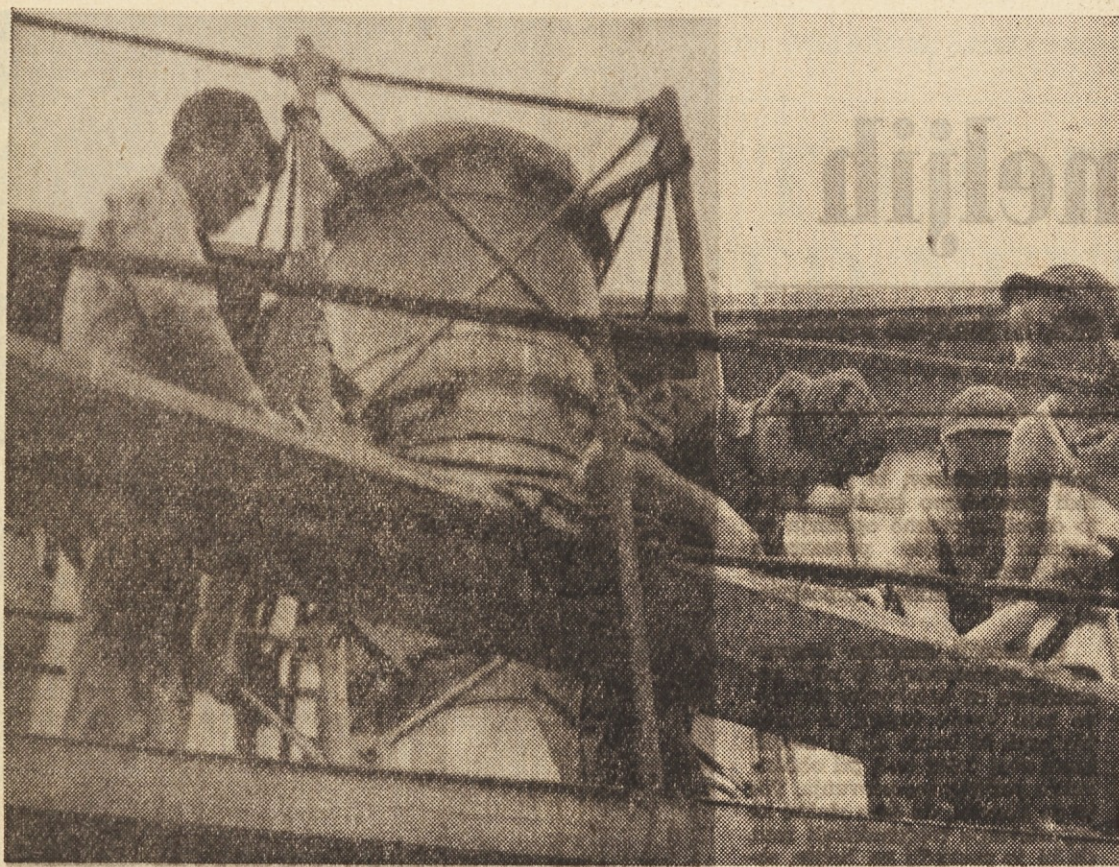
LIDIJA ŠENTJURC:

»Skladen razvoj vseh družbenih služb je mogoče zagotoviti samo z doslednim uveljavljanjem načela dohodka in delitve po delu. To pa postavlja v ospredje potrebo po oblikovanju meril za družbeno vrednotenje dela po prispevku posameznih dejavnosti v celotnem procesu družbenega dela, ugotavljanje elementov, ki sestavljajo ceno posamezne storitve in podobno.«

RATO DUGONJIČ:

»Mednacionalni odnosi se nenehno razvijajo skupaj z družbenim razvojem. Ko preurejamo celotni družbeni sistem, ko vzpostavljamo ali izpopolnjujemo ekonomske odnose na samoupravni podlagi, ko izvajamo reformo na vseh področjih družbenega življenja, se mora to brezpogojno odražati tudi na mednacionalnih odnosih.«

M. V.

KDO KROJI OSEBNE DOHODKE ZAPOSLENIM V ZDRAVSTVENEM DOMU V KAMNIKU?

TEŽKO JE, ČE ŠE MAČKA NI V VREČI

Odnosi med zaposlenimi v Zdravstvenem domu v Kamniku so zašli v slepo ulico.

Če bi bilo drugače, ne bi prišlo do tako razburjivega sestanka zbora delovne skupnosti minuli petek, ki je bil sklican na željo 22 članov delovnega kolektiva. Mnogo je bilo pripomb na delo vodilnih uslužbencev, zlasti pa na delo pomočnika upravnika in upravnika Zdravstvenega doma. Ne bi se vmešavali v to, kdo ima prav, kajti iz oči v oči je bilo na zboru delovne skupnosti marsikaj povedanega.

Prizadeti člani kolektiva Zdravstvenega doma zatrjujejo, da se je v zadnjem obdobju občutno zmanjšal interes zaposlenih za sodelovanje v samoupravnih organih. Besede in mnenja zaposlenih na nižjih delovnih mestih v ustanovi so bila skoraj redno preglašovana ali »prekričana«, kot pravijo, z avtoriteto tistih, ki so v sistematizaciji delovnih mest na višjem klinu službene lestvice. Še posebej je zbudel občutek, da so sklepe samoupravnih organov posamezni vodilni uslužbenci pripravljali že pred vsakim zasedanjem za zaprtimi vrati ali na zasebnih ožjih sestankih izven delovnega časa in izven delovnih prostorov. Sklepi so bili vedno sprejeti taki, kot so jih predlagali vodilni uslužbenci.

Ali pa: svet delovnega kolektiva in upravni odbor sta bila v času, ko je bilo treba v predpisanih rokih sprejeti samoupravne akte, mnogokrat postavljena pred dejstvo, da sta dobila material tik pred potekom roka za sprejem tega ali onega akta. Zavaljo tega je za pripombe ostalo bore malo časa. In akte so samoupravni organi sprejemali skoraj »na pamet«. Člani kolektiva, vsaj večina njih, je prebrčana, da je tako sprejemanje samoupravnih aktov vse prej kot zakonito.

ku so povedali, da ima svet kolektiva kot pomožne organe samo komisijo za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, kadrovske komisijo in komisijo za delitev osebnih dohodkov. Komisija za delitev osebnih dohodkov pa je delala le do sprejetja novega pravilnika v decembru lani, medtem ko pravilnik izvaja kar kadrovska komisija.

ENAKO DELO NAJ IMA ENAKO VREDNOST

Člani kolektiva kamniškega zdravstvenega doma menijo, da tako odgovorno delo, kot je delitev osebnih dohodkov, ne more opravljati samo kadrovska komisija, čeprav jo je svet kolektiva poblastil. Trije zdravniki, ki so bolj ali manj naklonjeni željam upravnika in pomočnika upravnika, po mnenju članov kolektiva ne predstavljajo pravega profila delavcev zdravstvenega doma. Kje so predstavniki medicinskih sester, laborantov, bolničarjev, zobnih asistentov, tehnikov, babic in administrativnih služb, se sprašujejo. Člani kolektiva pravijo, da sicer ni potrebno, da so vsi zastopani v komisiji za delitev osebnih dohodkov, vendar pa so odločne proti, da bi samo kadrovska komisija, zraven pa še pomočnik upravnika, krojila osebne dohodke zaposlenim.

PREVEČ PRISTOJNOSTI POMOČNIKU UPRAVNIKA

Člani kolektiva Zdravstvenega doma v Kamniku so tudi povedali, da je upravnik Zdravstvenega doma prenesel vse preveč pravice vedenja na svojega pomočnika. Mnogi člani kolektiva se sprašujejo, ali je upravnik to storil namerno, da si sprosti več časa za strokovno delo, ali pa se je hotel s tem rešiti vseh »neprijetnih zadev«, ki jih je zapuhal v reševanje diplomirane pravniku, kakršno izobrazbo ima pomočnik upravnika. Toda čas upravnikovega strokovnega dela se kljub temu ni povečal. Člani kolektiva Zdravstvenega doma menijo, da gre pri tem le za upravnikovo izogibanje pri reševanju raznih »neprijetnih zadev«, kot jih nekateri imenujejo.

Te »neprijetne zadeve« pa so za kamniški zdravstveni dom osebni dohodki zaposlenih in njihova delitev.

Nekateri člani kolektiva Zdravstvenega doma v Kamni-

Dodatki škodijo storilnosti

— Zakaj sindikat gradbenic kar naprej pogreva terenske dodatke? Kakor da bi ne imel v poreformnem času drugih problemov čez glavo: zmanjšanja obsega investicijskih gradenj, odliva visokokvalificiranih gradbenih delavcev v tujino, zastoja v stanovanjski gradnji itd., bo morda kdo zajedljivo vzkliznil, ko bo z očmi preletel naslov našega sestavka. — Terenski dodatki menda ja niso najvažnejši problem v gradbeništvu...

Seveda niso, so pa največja cokol, da ne uspe v gradbeništvu dosledno uveljaviti načela delitve po delu in tako spodbuditi gradbene delavce in organizatorje dela za večjo produktivnost dela, kar je edini ključ za izboljšanje življenjske ravni zaposlenih v gradbeništvu. Podatki namreč govore, da znašajo terenski dodatki v nekaterih delovnih organizacijah do 42 odst. osnovnih osebnih dohodkov, to pa ni majhen delež v strukturi osebnih dohodkov. Če dobi nekdo na roke tolikšen delež osebnega dohodka ne glede na to, kolikšen je rezultat njegovega dela, oziroma samo zato, ker je oddaljen toliko in toliko kilometrov od delovišča ali ker dela na terenu, si ne bo prizadeval pri delu tako, kot bi si, če bi bil njegov dohodek v celoti odvisen od delovnega uspeha. Za ilustracijo, kolikšen je delež terenskega dodatka v osebnih dohodkih visokokvalificiranih delavcev, nekaj primerov: v gradbenem podjetju Mostogradnje prejema visokokvalificirani delavec 40 odst. osebnih dohodkov na naslov terenskih dodatkov, v gradbenem podjetju Rad 42 odst., v gradbenem Industrijskem podjetju Gradis 39,5 odst., v splošnem gradbenem podjetju Slovenija ceste 33 odst., v gradbenem podjetju Tehnika 18 odst. itd. ... Skupno smo v državi oddeli lani za terenske dodatke več kot 21 milijard starih dinarjev. Ob tem je treba še vedeti, da v gradbeništvu načela delitve po delu ne deformirajo le terenski dodatki, ki jih lahko po novih predpisih v skladu s

svojo poslovno politiko določa vsaka gospodarska organizacija samostojno in jih daje, komur jih hoče (od tega ima samo gospodarske koristi, saj odšteva na račun te oblike izplačila osebnih dohodkov mnogo manjše družbene obveznosti!), ampak tudi različni drugi dodatki. V Gradisu so se na primer odločili, da bodo zaposlenim razen terenskega dodatka izplačevali še dodatek za stalnost, ki znaša od 1800 do 3000 starih dinarjev na mesec, in dodatek za ločeno življenje poročenim, ki znaša od 7 do 9 tisoč starih din. V nekaterih drugih podjetjih pa so šli še dlje; regresirajo tudi stanarine v delavskih naseljih, prehrano v delavskih menzah, celoten prevoz na delo itd. itd. Če prejema delavec tolikšne zneske osebnih dohodkov v posredni obliki, brez prave zveze z rezultati njegovega dela, takorekoč samo zato, ker je zaposlen, je jasno, da bo skušal večino delovne energije prihraniti za delo v popoldanskem času, za svoj dodatni zaslužek. In nič čudnega ni, če je produktivnost dela v nekaterih gradbenih podjetjih tako nizka, kot je, saj gradbeni delavci ob takšni delitvi osebnih dohodkov niso materialno zainteresirani, da bi dosegali večje delovne rezultate.

Ne samo to: izplačevanje terenskih in drugih dodatkov brez povezanosti z delitvijo po delu in na račun prihranka pri družbenih dejavnostih ustvarja neenake pogoje gospodarjenja med gradbenimi podjetji, deformira politiko cen. Tista gradbena podjetja, ki v kalkulacijah upoštevajo nizke osnovne osebne dohodke in visoke terenske dodatke, so lahko na trgu bolj konkurenčna kot tista, ki so se odločila za postopno odpravljanje terenskih in drugih dodatkov in za povečanje osebnih dohodkov z boljšo organizacijo in večjo produktivnostjo dela. To pomeni, da so terenski in drugi dodatki potuha slabemu gospodarjenju ali, z drugimi besedami, da si z njihovo pomočjo

podaljšujejo gospodarsko življenje tista podjetja, ki bi jih sicer zaradi nizke produktivnosti dela morali zapreti.

Najbrž bi se republiški odbor sindikata gradbenih delavcev ne zavzemal s tako odločnostjo za odpravo terenskih in drugih dodatkov, če bi takšna delitev osebnih dohodkov ne škodovala gradbenim delavcem v času, ko odhajajo v pokoj. Po dosedanjih predpisih se jim šteje v pokojninsko osnovo le stalni del osebnih dohodkov, ki znaša, kot smo že omenili, le dve tretjini njihovega mesečnega zaslužka ali pa še manj. Lahko si samo mislimo, kako je gradbenemu delavcu pri sreči, ko dobi v roke odločbo za neprimerno nižjo pokojnino kot njegovi delovni tovariši v drugih gospodarskih panogah.

Vsi dodatki, še posebno pa terenski, ki jih gospodarske organizacije (ne le v gradbeništvu — tudi v gozdarstvu, kmetijstvu in celo v industriji) izplačujejo kot del osebnih dohodkov, torej niso le ekonomsko neutemeljeni, ampak ima njihovo izplačevanje v takšni obliki tudi politične in socialne posledice. Zato je treba takšno delitev spremeniti v korist delavcev, in sicer tako, da bi delavci tudi po odpravi terenskih dodatkov prejeli tolikšne osebne dohodke, kolikor jih prejema sedaj s terenskimi in drugimi dodatki vred. Ključ za rešitev tega problema pa je predvsem v družbenih instrumentih delitve. Dokler obstaja možnost, da se od terenskih dodatkov ne plačujejo prispevki, jih, razumljivo, v delovnih organizacijah ne bodo odpravili.

V. B.

SKROMEN INTERES ZA ORGANIZATORJE REKREACIJE

Danes izrablja človek svoj prosti čas na zelo različne načine. Pri tem pogosto škodi sebi in s tem tudi družbi. Prav odtod izvira tako veliko zanimanje številnih držav ne samo za izrabo delovnega časa, ampak tudi za koriščenje prostega časa. Iz tega se je rodila nova znanost, znanost o rekreaciji in tudi nov poklic — poklic rekreacijskega delavca.

»Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani vzgaja že vrsto let strokovnjake za organizacijo aktivnega oddiha.« pravi docent LJUBO JOVAN, predavatelj na tej ustanovi. »Že v drugem letniku dobijo študentje najosnovnejše pojme o tem, kaj je rekreacija, kako se razvija in kakšne so njene perspektive.«

»Vzgaja šola le kadre za potrebe delovnih organizacij?«

»Sploh ne. Diplomanti Visoke šole za telesno kulturo, posebno tisti, ki se usmerjajo na

drugi stopnji v rekreacijo, lahko potlej uspešno delajo tako na področju turizma, šolstva, kot v delovnih organizacijah, ali na primer v zdravstvenih ustanovah...«

»Obstaja torej tudi možnost usmerjanja v specializacijo?«

»Obstaja. Že v tretjem letniku imajo slušatelji obvezen seminar, kjer morajo svoje znanje dokazati s posebnimi seminarjskimi nalogami. Na teden imajo dve uri predavanja in dve uri seminarjev. Naloge so zahtevne, za poznejšo prakso pa zelo koristne. Usmerjanje v specializacijo se prične že v šestem semestru in je združeno z obiski v delovnih organizacijah.«

»Kakšen je interes med študenti za delo na tem področju?«

»Razmeroma velik. Šola je zapustila že 11 ljudi, ki so vzeli za usmerjanje prav rekreacijo. Trenutno se jih usmerja šest...«

»Kaj lahko napravi strokovnjak za oddih in rekreacijo v delovni organizaciji?«

»Na kratko povedano: zelo veliko. Mnogo več, kot pa si mislijo samoupravni organi, ki menijo, da je ta služba še vedno odveč. Naloge organizatorja rekreacije v podjetju so predvsem v naslednjem: da vodi in organizira aktivni počitek in oddih zaposlenih; da izobražuje in formira koristne navade pri izkoriščanju prostega časa; da skrbi za kulturne in športne prireditve in tekmovanja; da raziskuje, izdeluje akcijski program, planira sredstva za osnovno dejavnost, gradnjo objektov, vzgojo amaterskega kadra itd.«

»Pa možnosti za zaposlitev?«

»Od vseh ljudi, ki so na naši šoli usmerjali rekreacijo, danes nihče ne dela na tem področju. Do reforme je bilo

sicer še nekaj interesa v kolektivih za strokovnjake na področju rekreacije, danes pa niti tega ni več.«

»Je kaj razpisov...?«

»Trenutno niti enega.«

»Pa štipendij za organizatorje rekreacije...?«

»Teh je nekaj. Železarna Jenseca ima sicer že profesionalnega organizatorja rekreacije, pa kljub temu štipendira še enega. Tudi Tržičani štipendirajo enega izmed naših študentov, ki bo po končanem študiju delal v Tekstilni tovarni, v Radovljici pa so podelili štipendijo za delo na področju turizma.«

»Kako to, da je šola poskrbela tudi za dopisno obliko šolanja kadrov za delo na področju oddiha?«

»Dopisno šolanje je namenjeno predvsem amaterskim kadrom, ki nimajo možnosti, da bi se vpisali na Visoko šolo za telesno kulturo. Interes je precejšen, predvsem s strani telesnovzgojnih društev. Doslej se je vpisalo v dopisno šolo že 11 ljudi.«

»Kljub vsemu so možnosti za zaposlitev na moč skromne...«

»Prepričan sem, da bo v kratkem mnogo večji interes za sposobne organizatorje oddiha in razvedrila. Potrebovali jih bodo delovne organizacije, rekreacijski centri in pa turistična društva. Čisto nemogoče se mi zdi, da bi bil na primer Bloudkov park v Ljubljani še dolgo brez človeka, ki bi narčno in strokovno skrbel za rekreacijsko dejavnost.«

»Precej predrnami, mar ne?«

»V svetu so v teh stvareh. Ne samo v svetu, ampak tudi pri nas. Določene delovne organizacije na jugu, na primer Varteks, Železarna Sisak in druge, imajo že po dva pa tudi več izsolanih ljudi, ki uspešno delajo na področju koriščenja prostega časa. Pri nas pa največje delovne organizacije oklevajo, da bi nastavile enega samega človeka, ki bi skrbel za oddih in razvedrilo zaposlenih.«

To pa razumljivo ni bilo prav prizadetim. Zategadelj so se tudi odločno oglasili na sestanku zbora delovne skupnosti. Vodilni uslužbenci, najbolj pa pomočnik upravnika, nikakor niso hoteli »razumeti«, kaj pravzaprav hočejo prizadeti. Povsem jasno pa je bilo, da se je večina prizadetih članov kolektiva zavzela, da bi v okviru sredstev, ki jih imajo, izoblikovali taka merila nagrajevanja, da ne bi bili zaradi preskromnih sredstev prizadeti le zaposleni na nižjih delovnih mestih, marveč vsi v enakem sorazmerju.

Seveda tega ni bilo mogoče razrešiti takoj na sestanku zbora delovne skupnosti, marveč so se v zaključkih dogovorili, da bodo posamezne službe pripravile vse potrebno za spremembo pravilnika o nagrajevanju.

MILAN ŽIVKOVIČ

SIGNALI

14.000 OTROK PRED ZAPRTIMI VRATI

Kam po osnovni šoli, ni samo slovensko vprašanje. S tem se ukvarjajo tudi v SR Hrvaški. Letos 14.000 učencev, ki bodo končali osemletke, praktično ne more nikamor naprej v šole niti v UK. Drugostopenjske šole ne morejo sprejeti niti polovice tistih, ki bi se želeli šolati še naprej. Gradnja šol oziroma dopolnjevanje njihovih kapacitet je že več let na mrtvi točki. Vzroki so znani — neršen sistem financiranja in zapiranje drugostopenjskih šol v komunalne meje.

Letos imajo na Hrvaškem največ vpisov v vajenskih šolah — 36,7%, na drugem mestu po vpisu se gimnazije in srednje tehnične šole. Slednje so sprejele 20,5% vseh v letošnjem letu na novo vpisanih učencev. Se vedno pa bo 14.000 otrokom onemogočeno, da bi se kakorkoli šolali naprej. Tako letos, kaj pa v naslednjih letih, če šolskih kapacitet ne povečamo, opozarja predsedstvo Zveze mladine Hrvaške. Nujno bo pospešiti povezovanje izobraževalnih ustanov z delovnimi organizacijami, ki kadre potrebujejo, kajti izkušnje kažejo, da tam, kjer to sodelovanje obstaja, materialna vprašanja šol niso tako pereča.

S kladivom...

Na osemletki v Zireh je učila dve leti. Pravijo, da je imela veliko smisla za svoj poklic in da bi se verjetno sčasoma razvila v odlično učiteljico.

Jim političnim izobraževanjem menjalo v logaški občini, nam ni znano, delstvo pa je, da zdaj ne vedo, kaj bi z njo.

Po vsej sili so jo hoteli spraviti nazaj na žirovsko šolo. Toda Žirovci so razpisali delovno mesto za predmetno učiteljico zemljepisja in zgodovine, ne pa za učiteljico političnih ved. In ker se je priglasila ustrežna učna moč s končano pedagoško akademijo in nekajletno prakso, so jo, seveda, sprejeli. Prosto je ostalo samo še delovno mesto razredne učiteljice, ki se ga pa višje politično izobražena učiteljica brani. Razumljivo, višje politične šole vendar ni končala zato, da bi delala isto, kot po prej.

Da bi bil volk sit in koza cela, so logaški štipenditorji predlagali, naj bi prosvetni problem št. 1 zasedel mesto razredne učiteljice, opravljal delo razredne učiteljice, osebne dohodke pa prejemal kot predmetna učiteljica. Predloga pa žirov-

ski prosvetarji niso sprejeli, kar je zopet razumljivo. Bili pa so tako uvideli tudi svoje bivše delovne tovarišice, da so razpisano delovno mesto razredne učiteljice rezervirali zanjo, s pogojem, da zaradi višje politične izobrazbe ne zahteva privilegijev pri osebnih dohodkih. Da jeseni, ko se začne nova

šolsko leto, je še dolgo. In časa za premislek na pretek.

Govori se, da bi veliko raje, kot v žirovsko osemletko, odšla na delavsko univerzo v Logatcu, toda ta je logaški prosvetni problem št. 2, ker nima denarja. Denarja nima, ker ne dela.

Ne dela, ker nima delavcev. Delavcev nima, ker nima denarja...

Kadrovski in prosvetni problem št. 1 in 2 sta potemtakem nerešljiva!

—la

... po prstih

OD BESED DO DEJANJ

Predsednik vrhniških sindikatov je že poldrugo leto volonter, sicer pa načelnik oddelka za gospodarstvo občinske skupščine. Zato smo tovarišu Cedu Vugi za uvod zastavili bolj osebno vprašanje. Zanimalo nas je, kako sta po njegovem mnenju združljivi ti dve funkciji in pa, ali je dejavnost občinskega sindikalnega sveta koristilo ali škodovalo, da nimajo več profesionalnega predsednika.

»Pri nas se je pokazalo, da je dobro, če predsednik občinskih sindikatov ni profesionallec,« je odvrnil tovariš Vuga. »Prej, dokler sem bil profesionalni sindikalni delavec, sem stalno poslušal pripombe, da sem plačan za svoje delo in naj zato nikar ne obremenjujem drugih. Zdej pa smo se zlahka dogovorili o delitvi dela, skratka — razmahnilo smo se v širino. Moji sodelavci iz vrst sindikalnih delavcev razumejo, da diktiramo poprijeti vsi, če hočemo uspeti in kaj pokazati.

Druugo pa je združljivost teh dveh funkcij. Po eni strani moram kot uslužbenec občinske uprave zagovarjati in izvajati občinsko gospodarsko politiko, kot predsednik sindikatov pa nisem zmeraj prepričan, da je najbolj prav tisto,

kar delam kot načelnik oddelka za gospodarstvo. To terja kompromise in zato mislim, da ni dobro, če je predsednik sindikatov hkrati tudi občinski uslužbenec. No, včasih prav pride, da laže na občinsko skupščino prenašam stališča sindikatov, da z njimi tudi laže prodiram. Vseeno pa tudi na svoji koži občutim, zakaj je včasih pot od besed do dejanj tako dolga.

»S katerimi problemi pa so se vrhniški sindikati v zadnjem letu največ ukvarjali?«

»Upam si trditi, da smo zares pomagali delovnim organizacijam pri urejanju interne zakonodaje. Politične organizacije v občini so v zvezi s tem imele tri skupne plene, še posebej pa smo pripravili dva sestanka s strokovnjaki za te zadeve. Lahko se pohvalimo, da so v delovnih organizacijah prislunili znanim stališčem sindikatov in da se jih tudi v praksi zvečine držijo. Poudariti moram, da tokrat — za razliko s prejšnjimi pojavi — ni bilo raznih prepisovanj pravilnikov, ampak so jih delovne organizacije dejansko prilagodile svojim pogojem in potrebam. Se to: večina delovnih organizacij se je pri pripravljanju raznih pravilnikov

držala prvotno dogovorjenih rokov, kar pomeni, da so se zares intenzivno lotevale dela.

Izmed vsega, kar štejejo za področje notranje zakonodaje podjetij, bo zdaj treba spraviti v življenje, kot temu rečemo, le še pravilnike o prehodu na skrajšani delovni čas. Vrhniški sindikati menijo, da je prav, če znova opozorijo kolektive, naj bodo pri tem previdni. V podjetju Elektron smo namreč že imeli primer, ko so ta prehod tako slabo pripravili, da so potem zašli v hude težave, iz katerih so se izkopalje šele v zadnjem času. Hočem reči: bolje je, če se vsega lotevamo s strpnostjo in dobro pripravljeni, pa čeprav so pravilniki že izdelani, potem pa z nekajmesečnim poskusnim obračunavanjem. Menimo namreč, da sleherni reorganizacija ali večja sprememba pri delu ali čemer koli drugem mora doprinesiti k boljši mrezulatom — če v to nismo prepričani, raje še malo šim rezultatom — če v to nikrat preučimo.

»Kako pa je s problematiko delitve po delu?«

»Mislim, da so te zadeve v naši komuni še kar zadovoljivo urejene. To ne pomeni, da po kolektivih ne razmišlja-

jo o izboljšavah, predvsem o oblikah večjega stimuliranja za še boljše delovne uspehe. Povedati pa moram, da imamo iz lanskega leta nekaj očitnih dokazov, da je treba spodbuditi uspehe včasih tudi vnaprej, torej brez nekega pookritja. Navedel bi samo podjetje LIKO, kjer so lani povečali osebne dohodke za 23 %, ne da bi spremenili delovne obveznosti. Že v prvem mesecu pa se je produktivnost dvigni-

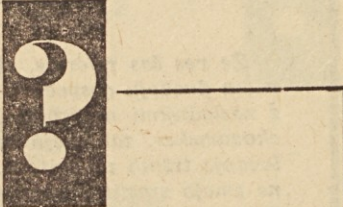
bi vztrajali pri dotedanjih nizkih osebnih dohodkih.«

»Za konec še vprašanje: kateri je tisti problem, ki ga nikakor ne morete premakniti z mrtve točke?«

»O tem ni treba premišljevat! To so problemi v zvezi s samoupravljanjem v dislociranih obratih. Izjemo kamnoloma Verd, ki deluje v sklopu ŽTP Ljubljana ter poslovalnice kombinata Borovo nikjer drugje ne morejo o ničemer sami odločiti, niti ne poznajo podrobnih rezultatov gospodarjenja. Če se za trenutek postavim v položaj načelnika oddelka za gospodarstvo občinske skupščine, moram povedati, da tudi v tej funkciji na primer v obratu kranjske Save ne morem izvedeti nič drugega kot fizične pokazatelje gospodarjenja ter višino izplačanih osebnih dohodkov. Pri pripravljani občinskega plana pa bi potrebovali še marsikateri drug podatek. Bolj ali manj podobno je v ostalih obratih, ki imajo svoj sedež podjetja v drugih občinah — z izjemo prej omenjenih dveh delovnih organizacij. Prav zato smo prosili republiški svet ZSJ, naj bi nam pomagal, da to zadevo vendar že uredimo, da se ne bi k njej vnovič in vnovič vračali brez uspeha.« je zaključil tovariš Cedo Vuga.

la kar za 45 odstotkov. V enem letu pa se jim je — hkrati z višjimi osebnimi dohodki — tudi ostanek čistega dohodka povečal od 90 na 250 milijonov starih dinarjev. Veliko vprašanje je, če bi to dosegli, ko

M. GOVEKAR

Reelekcija direktorjev v cerkniški občini je preživel ognjeni krst. Prizadela je le tri delovne kolektive. V dveh ob ponovni izvolitvi direktorja niso doživeli nobenih presenečenj. Razpisni pogoji so bili silno raztegljivi in so ponujali v neki gospodarski organizaciji na primer, delovno mesto direktorja vsem: tistim s fakultetno izobrazbo in tuji tistim s priznano izobrazbo visokokvalificiranega delavca — seveda z ustrežno prakso na vodilnem delovnem mestu in z živimi dokazi o poslovnih in strokovnih uspehih v vodenju podjetja. Razpisna komisija pa vkljub širokosrčnim razpisnim pogojem ni imela težkega dela. Prijavil se je le prejšnji direktor...

Zares pa je šlo v tretji delovni organizaciji. Ravnatelj je šel v pokoj in ponujalo se je resnično prostodelovno mesto ravnatelja osnovne šole. Na občinski upravi so pogledali in statut šole in razpisali mesto ravnatelja. Za pogoj, so napisali v razpisu, mora biti kandidat učitelj s strokovnim izpitom in 10-letno prakso ali profesor s strokovnim izpitom in tudi z 10-letno prakso. Razpisno komisijo sta obdarovala dva pristala, učitelj z 10-letno prakso in profesor geografije s petletno prakso. Razpisna komisija je odključala kandidata in primerjala njune pogoje z razpisnimi ter se odločila za učitelja, ker je imel več pogojev, profesorja pa je obvestila, da, žal, ne ustreza razpisnim pogojem, ker nima 10-letne prakse.

Učiteljski kolektiv, ki je zadevo spremljal »od zunaj«, se je nenadoma ovedel. »Profesorja smo izpustili iz rok,« so vzklikli učitelji, »in to v cerkniški komuni, ko jih že tako ni dovolj in povrh še geografa in speleologa in naša Križna jama... kakšna škoda!«

Potem je prišlo na uho razpisni komisiji, da se bo odklonjeni profesor pritožil. In popustila je. Prvotni sklep je preklicala in v kratkem bo baje izšel nov razpis.

Ta čas pa si bodo šolniki skupno z občinsko upravo še enkrat ogledali svoj statut. Takrat, ko so ga potrjevali, je šlo na hitro in določila reelekcije so kar spregledali. Pravijo, da ga bodo zdaj tako popravili, da se jim njegove pomanjkljivosti ne bodo več otevale v praksi.

I. V.

OB POSVETU PREDSEDNIKOV SINDIKALNIH PODRUŽNIC OBČINE ŽALEC

Linearna delitev - medvedja usluga oddihu

● Dosedanje analize delovnih organizacij o letnem oddihu zaposlenih opozarjajo, da bo v letošnjem letu izkoristilo precej manj proizvajalcev svoj dopust za dejanski oddih. Večina delovnih ljudi bo preživela proste dni kar na svojih domovih, v povprečju še več kot preteklo leto.

● Vsaj dosedanje podatki pravijo tako.

● Čemu letos korak nazaj v oddihu in rekreaciji naših proizvajalcev...?

● Na to vprašanje je skušal med drugimi odgovoriti nedavni posvet predsednikov občinskih sindikalnih podružnic na območju komune Žalec.

stilo za K-15. O regresih za dopust pa seveda ni govora. Da je vprašanje zares pereče in da skoraj ni izhoda, priča med drugim tudi podatek, da šole v žalski občini niso dobile v letošnjem letu še niti dinarja za materialne izdatke.

Tudi na občinski upravi imajo podobne težave. Ker skladov ni, bodo dobili uslužbenci le nekaj tisočakov za K-15 in za regres, vse skupaj pa bo tako malo, da si s tem nihče ne bo mogel pomagati. Šest ali sedem tisočakov je res za kakršenkoli podvig, pa naj bo še tako skromen, le malce premalo.

Tako je tam, kjer ni sredstev, kjer ni skladov...

Zanimivo je, da je moral rudnik MONTANA izdelati pravilnik o regresiranju oddiha povsem na novo, čeprav ga je imel — vzeto po vseh načelih in priporočilih — naravnost vzornega. Odločno so se namreč uprili tisti, ki sploh niso imeli namen, da bi šli kamorkoli na dopust. Zahtevali so, da se sredstva razdele linearno, po principu: vsem

enako. Nezadovoljnost s prvotnim pravilnikom je tudi pripomogla, da je prišlo v Montani do prekinitve dela in številnih zaporednih zborov delovne skupnosti. Spremenjen pravilnik je danes sicer povsem nestimulativen, vendar je z njim zadovoljna večina rudarjev, saj jim zagotavlja nekaj več kot prejšnji. Da novi pravilnik zares ni spodbuden, pove podatek, da bo šel na letni oddih samo vsak peti rudar.

Zaključek posveta o vprašanju oddiha v letošnjem letu je bil enoten: ker je veliko počitniških domov že polnih, naj bi tisti, ki nimajo šoloobveznih otrok, koristili kapacitete izven glavne sezone; v kolikor imajo delovne organizacije še prosta mesta v svojih počitniških domovih, naj to čimprej sporoče tistim kolektivom, ki nimajo svojih počitniških domov ali pa jih imajo že zasedene; odpreti domove in dati možnost letovanja slehernemu človeku, ne glede na to, od kod prihaja.

A. ULAGA

VPRAŠANJA OKOLI REGRESIRANJA ODDIHA V GRADISU

Zakaj prednost v lastnem domu

»Ohranimo to, kar imamo«

Gradis ima tri počitniške domove: po enega v Ankaranu in v Poreču, ki sta odprta le v poletnih mesecih, in tretjega na Pohorju, v katerem nabirajo gradisovci nove moči vseh dvanaest mesecev v letu.

Ob novih in bolj elastičnih pogojih za regresiranje letnega oddiha se je porodilo v Gradisu precej predlogov, vsak pa je imel seveda svojo dobro in tudi slabo stran. Vse skupaj je povzročilo hudo kri, saj ni bilo rešitve, s katero bi soglašal sleherni član kolektiva.

Zadnja beseda osrednjega delavskega sveta je bila torej na moč pomembna.

»Ekonomska cena dnevne oskrbe je v naših počitniških domovih 2500 starih dinarjev,« pravi Milan Galič, predsednik sindikalne podružnice. »Ker se zavedamo, da je takšna cena previsoka za naš žep, smo sklenili, da bomo prispevali iz skupnih virov po 1500 dinarjev na dan za vse člane našega kolektiva, pa tudi za njihove nepre-

skrbilne svoje...«

Penzion za tisoč dinarjev je danes vsekakor sprejemljiv. V pravilniku je tudi rečeno, da dobi regres samo tisti, ki gre na oddih za najmanj tri dni. Več kot za dva tedna pa v Gradisu ni nihče deležen regresa. Razen tega je osrednji delavski svet podjetja sklenil, da sprejme vsak član kolektiva le 700 dinarjev regresa na dan, če ne bo preživel dopusta v enem od domov podjetja.

Sklep je povzročil veliko pripomb.

Čemu razlika...? Zakaj enkrat višji regres v domu kolektiva, kot drugje...? Čemu manj ugodni pogoji za oddih, če se je človek že naveličal določenega okolja in si je zaželel po nekaj letih spremembo...?

»Po temeljitem premisleku smo prišli do tega, da je navsezadnje sklep osrednjega delavskega sveta za večino nas še najbolj ugoden,« pravi Milan Galič. »Zakaj ne bi ohranili tega, kar že imamo, kar smo na-

pravili pred leti s toliko truda?«

Lani je dalo podjetje za kritje izgube v počitniških domovih in za regrese 20 milijonov dinarjev, oziroma 5 tisočakov na zaposlenega. »Če pa bi dali vsakemu na roko po 1500 dinarjev za vsak dan in to za dva tedna oddiha, potlej bi potrebovali 84 milijonov, ki pa jih nimamo, in tudi kaj malo je verjetno, da bi bili s tem naši počitniški domovi zasedeni,« pravijo v Gradisu. »Najbolj verjetno je, da bi domovi ostali prazni. Torej bi morali ob bilanci plačati še izgube, ki bi nastale v počitniških domovih zaradi nezasedenih kapacitet. Seveda bi bili potlej upravniki počitniških domov prisiljeni iskati goste drugje, vendar se potlej moramo vprašati, zakaj sploh imamo počitniške domove?«

Glede nadomestila za K-15 je osrednji delavski svet sklenil, da prejme sleherni član kolektiva, preden gre na oddih, po 12 tisočakov, nezaposleni svoji pa po 2 tisoč dinarjev.

U.

Naši ljubi otroci

Med drugim sem ta čas brala, da imamo premalo vzgojiteljev. Trideset do petdeset otrok na enega, da je veliko preveč, »morali pa bi se« v vsakim posebej ukvarjati. Dalje sem brala natanko isto, kar sem že sama napisala ob uvedbi ekonomskih cen v otroških vrtcih pred nekaj leti, da »je treba varstvo omogočiti vsem otrokom, ne glede na socialni položaj staršev, da otroci ne bodo prepuščeni cesti in nevarnosti huliganstva.«

Modre besede!

Slišala sem očitke na račun staršev, ki jih lov za službo na trga od otrok.

Potem sem slišala graje na račun prosvetnih delavcev, ki se med šolskimi počitnicami nočejo več ukvarjati z učenci.

Modra kritika!

Slišala pa sem še marsikaj.

Na Ledini pri Idriji je župnik nabavil vse rekvizite za odbojko in nogomet, uredil v župnišču klubski prostor in ga opremil s televizorjem in kino projektorjem, za tri- toletnico župnije je organiziral razstavo, na kateri je prikazana tristoletna kronika vasi in faranov... Vsa mladina se zbira okoli tega župnika, ki ni končal ne vzgojiteljske šole ne učiteljske, ampak »samo« filozofske in teološke fakultete. O, imeniten župnik! Če je treba, nadomesti nogometnega vratarja. Njegove pridige ne vsebujejo »Treba bi bilo in morali bi«, ampak, na primer: »Prihodnjo nedeljo priredimo romanje k tržaški Materi božji, potem si skupno ogledamo mesto in zanimivosti... Vabljeni mladi in stari...« Tako. S takšno metodo dela je zbral okoli sebe tudi odrasle farane.

Moj nečak, ki ni bil versko vzgojen, ne more prebrati metliškega kaplana. Kadar fantje »lumpajo«, je vse do zadnjega z njimi. Pije, poje, daje za pijačo, stresa šale, le pleše ne. »O, pa bi, če bi smel... Imeniten fant, tale kaplan,« pravi moj nečak. Ko se gostilne zaprejo, jih povabi v župnišče in jih do jutra gosti.

Dolgoletni ljubljanski komunist, ki dela na tajništvu za notranje zadeve v Ljubljani, se strašno jezi na svojega sina, ker mulec trmasto sili v — bežigraske župnišče. Tja ga ne vleče versko nagnjenje, ampak telovadnica, ki jo župnišče ima, njegova šola pa ne...

Neka komunistka iz Grgarja pa je svoji prijateljici odkrito povedala, da hodi s takmakajšno Marijino družbo na izlete, ker jih nihče drug ne prireja...

V Poljanah kmetje udarniško gradijo cerkev, žene kuhajo, moške pa delajo. Material so večinoma prostovoljno zbrali. Pri tem kakopak pomagajo tudi otroci.

Se vam ne zdi, da je dovolj uradnih parol in kritike na račun staršev, vzgojiteljev in otrok in da bi se kazalo zopet lotiti d e l a z mladino, s srcem in z vsaj tolikšnim posluhom za njene interese, kot ga imajo razni kaplani?

MARIOLA KOBAL

Za izvoz dobro - za nas slabo

Precej skrbi povzročajo Topru naši tekstilci, ki skrbe preveč za kilometre in premalo za kvaliteto, in še večja naši trgovci, ki odklanjajo to, kar kupujejo trgovine na Zahodu

Ze ves čas reforme, skoraj leto dni, smo pričeli besednemu dvoboju gospodarstvenikov, ki ga lahko ilustriramo z naslednjimi nasprotujočimi si stališči. »Cene naj bodo ekonomske«, zahtevajo brezkompromisni zagovorniki delovanja tržnih zakonitosti. »Ekonomske že, toda previsoko ne smejo zrasti! Z reformo ne smemo ogroziti standarda delovnih ljudi.« menijo tisti gospodarstveniki, ki se boje, da bi zaradi visokih cen potrošnih dobrin nastal splošen zastoj v gospodarstvu.

Eni in drugi pa so za reformo!

Teško bi rekli, da za potrošnikov žep ne kaže skrbeti, saj je glavni namen reforme ustvariti z večjo produktivnostjo dela več dobrin in s tem izboljšati naše življenjske razmere. Toda zastavlja se vprašanje, če je mogoče to doseči le s pozivi ZAŠČITIMO POTROŠNIKA in s sprejemanjem ukrepov, da bi to namero uresničili.

Res je, potrošniki čutimo na svoji koži iz dneva v dan večji pritisk. Cene kljub temu, da jih ni nihče uradno »odmrznili«, počasi, vendar vztrajno rastejo, kakovost blaga, ki je napredaj, pa se kljub reformi še ni bistveno izboljšala. Tudi občinske skupščine si na najrazličnejše načine prizadevajo, da bi z razpisni različnih davščin zamašile vsaj glavne luknje v svojih proračunih, komunalna podjetja povečujejo cene svojih uslug, železnica je podražila

Najboljša zaščita je konkurenca!

vovoznice — na vseh koncih in krajih višje cene! Hkrati pa poslušamo trditve, da te cene še vedno niso »ekonomske«!

Poziv »zaščitimo potrošnika« ima torej precej poslušalcev in ob skrbi za potrošnika se vsi raznežimo; vprašanje pa je, če je takšna zaščita potrošnika, kakršno organiziramo, v času, ko uresničujemo reformo, res najbolj primerna in zato tudi najbolj učinkovita. Poziv za zaščito potrošnika namreč kliče na pomoč finančne in druge inšpektorje, ki naj bi to zaščito uradno zagotovili, to pa pomeni, da kliče na pomoč upravne organe, kar pa najbrž ni najbolj primerno v času, ko si prizadevamo poglobiti samoupravne odnose. Če hočemo zaščititi potrošnika, potrebujemo čuvaja njegovih interesov in ta ne more biti, vsaj kakor kaže praksa, nihče drug kakor državni organ, saj potrošniški sveti niso imeli nikoli prave moči in veljave.

In vendar, mar kaže ob izdelkih slabe kakovosti, ki jih pošilja na trg naša industrija, ob slabo grajenih stanovanjih, ob neupoštevanju reklamacij in dobrih poslovnih navad, zaradi česar je naše gospodarstvo v svetu na slabem glasu, itd. vreči puško v koruzo? Nikakor ne! Bolj učinkovita kot deklarativna zaščita potrošnika, ki mu je treba »pomagati pri izbiri blaga«, ga »za roko voditi po trgovinah, da se bo lahko pri nakupih pametno odločil«, in ga opozarjali na slabe izdelke, so lahko dosledna prizadevanja za uresničitev reforme. Z reformnimi ukrepi smo ustvarili razmere, seveda če jih bomo dosledno uveljavili v praksi, v katerih morajo gospodarske organizacije s povprečno produktivnostjo dela ostati brez življenjskega prostora in jih bomo morali zapreti, to pa pomeni, da se bo morala večina gospodarskih organizacij bojevati za svoj življenjski prostor in s temi tudi za naklonjenost potrošnika ne samo z reklamo, ampak s kakovostjo in cenečnostjo izdelkov in uslug, ki jih ponujajo na domačem in tujem trgu. Naš potrošnik, za katerega vsi tako radi skrbimo, bo torej najbolje »zaščiten«, ko bodo začele učinkovati ekonomske zakonitosti, ko bo hkrati z delovanjem zakona ponudbe in povpraševanja čutili in našem trgu konkurenco med gospodarskimi organizacijami in boj za čimvečjo kakovost izdelkov, ko bo ponudba večja, kot je povpraševanje in ko ne bodo potrošniki več tekali iz trgovine v trgovino, da bi poiskali tisti izdelek, ki ga nameravajo kupiti, ampak bo trgovina potrkala na potrošnikova vrata in bo PONUJALA SVOJE BLAGO.

Osnovni ukrep za zaščito potrošnika je torej URAVNOVESENJE GOSPODARSTVA, to pa je premišljeno tiskanje denarja, preudarna poraba »razpoložljivih sredstev«, dosledna odgovornost organov in ljudi, ki odločajo.

V. B.

Rekonstrukcija v Topru je v glavnem pri kraju. Z lastnimi sredstvi je podjetje zgradilo potrebne nove prostore in moderniziralo svoj strojni park.

Za ta veliki korak Toper ni dobil od zunaj niti dinarja. Vse je slo izključno iz njihovega žepa.

»Z rekonstrukcijo sicer še nismo povsem končali.« pripoveduje Franjo Plevnik, direktor podjetja. »Vendar se nam vložena sredstva že obrestujejo. V primerjavi z lanskimi prvimi štirimi meseci smo letos dvignili produktivnost za 50 odstotkov, povprečni osebni dohodki pa so narasli od 40 tisočakov pred reformo na 65 tisoč dinarjev. Naj še dodam, da v zadnjih desetih letih nismo znižali niti enkrat samkrat osebne dohodke niti za dinar in da rastejo prejemki vzporedno s storilnostjo. Do dinarja natančno vemo, koliko nam bo prinesla vsaka srajca in da bomo več zaslužili le, če bomo več proizvajali.«

Ze lani je vlagalo podjetje celih 21 odstotkov čistega dohodka v sklade, v letošnjem letu pa jih bodo okrepili še z novimi odstotki. Na račun povečane proizvodnje so zaposlili v Topru po gospodarski reformi 8 odstotkov ljudi. To je zahteval rekonstrukcija in prenovljen strojni park, ki omogoča že zelo visoke serije.

Podjetje danes veliko izvažajo. Srajce celjske tovarne nosijo moški po vsej zahodni Evropi.

»Izvažamo rentabilno v okviru potreb našega podjetja.« pravi Marko Jezernik, pomočnik direktorja. »Veliko je vzrokov, ki nas silijo, da prodajamo naše proizvode na tujem trgu ceneje kot doma. Srajca, ki stane v naši trgovini na primer 4 tisočake, velja na zahodu vsaj tisoč dinarjev manj. Seveda pa se nam kljub vsemu izvoz še vedno izplača. Z našimi cenami krijemo svoje stroške, o kakšni ekstra akumulaciji pri izvozu pa jasno ni govora.«

Toper danes izvažajo na Zahod približno 70 odstotkov svoje proizvodnje.

»Devize potrebujemo za uvoz kvalitetnih tkanin, ki jih pri nas ne proizvajamo ali pa so cene tako visoke, da za nas niso sprejemljive. Uvažati moramo tudi številne pomožne materiale.«

»Mar ne proizvajajo naše tekstilne tovarne že vrsto sodobnih sintetičnih tkanin?«

»Domače tkanine, predvsem sintetične, so tudi do 70 odstotkov dražje kot na tujem tržišču.« pravi Marko Jezernik. »Zato se moramo opirati na tuje proizvajalce. Pomembno vprašanje je tudi kvaliteta. Naša tekstilna industrija da veliko na kilometre, na kvaliteto pa premalo. Približno do leta 1963 smo prodajali vse naše proizvode na Zahodu, ki so bili iz domačega reprodukcijskega materiala. V nekaj letih pa naše tkanine že ne zadovoljujejo več tujega kupca.«

Potrošnik terja vsak dan nekaj novega. Za proizvode, s katerimi smo še nedavno lepo trgovali na evropskem tržišču, danes ni več interesa. Vse je šlo naprej. Od kvalitete do krojev...

»Zares škoda, da odpovedo naši tekstilci v finišu, ko vemo,

da je ta dandanes v tekstilni industriji najpomembnejši.« pravi v Topru. »Tudi bombažne tkanine bi lahko plasirali na zahodnem tržišču, če bi naši tekstilci zagotovili visoko oplenitev. Sodobni kupci želijo danes stvari, ki jih ni treba več likati, ki se dobro in lepo nosijo. Zavedamo se sicer, da imajo naši tekstilci težave. Toda, tudi na Zahodu nihče ne upošteva naših težav in naših problemov. Hočejo le dobro kvaliteto, sprejemljive cene in nič drugega.«

V Topru so prepričani, da bo ekonomika kmalu prisilila naše tekstilce, da bodo posvetili več pozornosti oplenitvi in kvaliteti in da se ne bodo zadovoljevali le s kilometri tkanine.

Vsaj upajmo! »Močno si prizadevamo, da bi zmanjšali probleme, ki jih imamo s poslovnimi partnerji in pa seveda s trgovcem.« je dejal direktor podjetja Franjo Plevnik. »Se vedno zgubljam številne kupce zaradi zamude, ki pa je pogosto nismo mi krivi. Na primer: če pred dvema mesecema bi morali dobiti nove vzorce, a jih še danes nimamo. Tako po nepotrebnem izgubljam partnerje.«

Potrošniki se zelo pritožujejo, ker v naših trgovinah ni

mogoče kupiti srajce sodobnega kroja, kakršne nosi vsa zahodna Evropa že leta in leta.

»Tega je kriva izključno naša trgovina.« pravijo »srajčarji« v Celju. »Če bi bili naši trgovci zadovoljni s tistim, s čimer uspešno zalagamo trgovine v hodne Evrope, potem nam ne bi bilo treba delati dvojnih serij, eno za nas, drugo pa za tuj tržišče. Z vsemi štirimi se borijo naši trgovci sodobnih artiklov, s katerimi so zadovoljni tisti, ki so v oblačenu že malo naprej od nas. Tako smo prisiljeni delati posebne serije za naš trg, ki so značilne za starem kroju. Zato smo tudi dražji doma!«

In kako po nepotrebnem! A. ULAGA

PRITOŽBA DELAVSKEGA SVETA RAŠICE POSLOVNEMU ZDRUŽENJU TEKSTILNE INDUSTRIJE

Naj za 60 odstotkov zmanjšajo proizvodnjo?

V tovarni pletenin Rašica naj bi po letošnjem proizvodnem planu izdelali 250 ton pletenin. Samoupravno vodstvo pa je pred nedavnim ugotovilo, da bodo ob koncu junija primorani za 60 odstotkov zmanjšati proizvodnjo, če ne dobijo še 206.000 dolarjev avansa za uvoz volnene in sintetične preje.

Zahteva tega pletilskega kolektiva je sicer v popolnem nasprotju z novim deviznim režimom, po katerem je uvoz reprodukcijskega materiala skoraj v celoti vezan na izvoz in na realiziran devizni priliv od izvoza, vendar argumenti, s katerimi kolektiv utemeljuje svoj zahtevek po dodatnem avansu, gospodarsko opravičujejo »privilegij«.

Predvidoma bi morala Rašica uvoziti 170 ton volnene in deloma sintetične preje, kar bi stalo 594.000 dolarjev. Po veljavnem deviznem režimu bi tovarna zmogla ta nakup, če bi izvozila za 745.000 dolarjev pletenin, kar pa, sodeč po dosedanjem izvozu na Zahod, skoraj ni mogoče.

Rašica je lani izvozila štiri- naštkrat več izdelkov kakor 1962. leta in ji zato ni mogoče odrekati izvozne prizadevnosti, zelo težko pa bi sedaj — sredi leta — skoraj podvojila lanski izvoz, ker so si zahodni kupci večinoma že zagotovili potrebne količine pletenin za letošnje leto.

Kljub temu bi kolektiv morda le uspelo dobiti inozemska naročila za 745.000 dolarjev. Ta uspeh pa bi zaostrel vprašanje, kako in s čim plačati surovine. Izvoz na Zahod je izrazito sezonskega značaja in je skoraj v celoti realiziran v drugi polovici leta — celo v višini 85 odstotkov — devize pa se natečejo šele štiri mesece zatem. Predvidoma jih bodo 39 odstotkov dobili v četrtem kvartalu, 62 odstotkov pa prihodnje leto.

Prve devize, s katerimi bi Rašica lahko kupila na tujem

prejo, bodo torej na voljo kolektivni šele proti koncu letošnjega leta. Jugobanka je zasegla vse devize, ki se letos ste-

kajo od lanskega izvoza 430.000 dolarjev, avansov v drugem polletju ne bo — tako zastavlja vprašanje, s čim naj plačajo uvožene surovine tretje četrtletje?

Ostanek avansa za prvo polletje, ki ga še niso izkoristili ne bo zadoščal niti za plačilo že uvoženih surovin. Če ne dobijo dodatnega avansa v višini 206.000 dolarjev, ki bi ga povzeli ob koncu letošnjega in začetku prihodnjega leta, in inozemski kupci plačajo dobavljene pletenine, bo Rašica primorana zmanjšati proizvodnjo.

Zmanjšanje proizvodnje bi združeno z drugim, še bolj bolečim ukrepom: z odpusti delavcev v enakem sorazmerju.

Sprilo tega je delavski svet sporil Poslovnemu združenju tekstilne industrije:

»Za odpuste ne bo hotel nihče v naši tovarni odgovarjati, ker jih ne bomo mi zakrivila. Karih 30 odstotkov naših delavcev se sami preživljajo, pa v 900-članskem kolektivu ni malo.«

Pismo se zaključuje z ostrim protestom zoper zunanjetrgovinski režim:

»Sprajujemo se, kaj imamo od lanskega izvoza na Zahod, od katerega se letos stekajo devize, in kaj bomo imeli od letošnjega, ki bo veliko večji izvoz od katerega bodo devize nakup zane šele prihodnje leto?«

Zavoljo nejasnih vsakodnevnih menjav deviznega režima plavajo in životarimo. Sprašujemo se, kdo je odgovoren za takšno politiko do tekstilne industrije in kakšen je namen te politike. Sprašujemo se, ali smo sploh upravljalci, če ne moremo upravljati s sredstvi, ki smo jih ustvarili, niti ne moremo vplivati na politiko pristojnih činiteljev do našega podjetja. M. K.

PLETILJA IZ RAŠICE

Mnenja in kritika • Mnenja in kritika • Mnenja in kritika • Mnenja in

DELITEV PO DELU IN TRŽNO GOSPODARSTVO SE NE IZKLJUČUJETA

Delo z dne 3. junija 1966 je v pogovoru, ki mu je dal naslov »Delitev po delu in tržnem gospodarstvu«, načelo eno najvažnejših vprašanj gospodarske reforme. Ne gre za navaden pogovor, temveč za pogovor ob pripravah na eno prihodnjih sej centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, za kateri bodo obravnavali delitev dohodka.

Naj takoj v začetku povem, da sodim, da je delitev po delu in tržnem gospodarstvu ne le možna, temveč tudi edino upravičena. Tiste, ki so proti taki delitvi, moti predvsem tako imenovani ekstra dohodek. Za družbo pa ekstra dohodek nikakor ne pomeni minusa, kot ga pomeni ekstra izguba. Čeprav ta izraz še ni v rabi, naj mi bo dovoljeno, da ga uporabljam.

V omenjenem pogovoru je Roman Albreht kar dobro označil ekstra dohodek, ko je o njem dejal: »... da je elementarna gonilna sila, ki predstavlja ekonomsko spodbudo v sistemu tržnega gospodarjenja. Prizadevanja, da bi izločili ekstra dohodek iz dohodka delovnih organizacij, bi bilo mogoče istovetiti s prizadevanji zoper dobro gospodarjenje, zoper uspešne gospodarske naložbe, zoper napore za integracijo v gospodarstvu itd. Vsi dosedanji poizkusi, da bi odvzeli delovnim organizacijam

ekstra dohodek, so se doslej slabo izkazali, delovali so nesporodno, pokazali so se kot posebne oblike uravnalovke.«

»Sporna pa je usoda tistega dela ekstra dohodka, ki nastaja zaradi monopolnega položaja posameznih proizvodov, ali zaradi izredne konjunkture na trgu, ki ni rezultat lastne investicijske politike gospodarske organizacije, ampak je rezultat večjih močenj na trgu in podobno. Pri nas obstajajo tudi v tem pogledu, — ugotavlja Roman Albreht — različna mnenja. Nekateri vidijo osnovno rešitev v tem, da bi bilo potrebno tak ekstra dohodek delovnim organizacijam enostavno odvzeti. Drugi pa menijo, in tem mnenjem se pridružujejo tudi teze, da bi bilo potrebno prvenstveno odpravljati motnje, ki omogočajo nastanek omenjenega ekstra dohodka.«

S tem se strinjam, dodajam le, da bi bilo potrebno odpraviti tudi motnje, ki omogočajo nastanek ekstra izgub, ki so družbi v veliko breme in daleč presegaajo vse doslej ugotovljene in odvzete ekstra dohodke. Torej zakaj bi razpravljal le načelno, ko pa vem za primer, da je bil ustanovljen izravnalni sklad z edinim namenom, da vzame ekstra dohodke pridnejšim za kritje ekstra izgub tako imenovanim pasivnim. Na idejo takega izravnalnega sklada so prišli pri JUGEL že pred desetimi leti, uza-

koniti pa jim ga je uspelo 1. januarja 1958. Kljub novi ustavi in kljub novemu zakonu o elektrogospodarstvu pa dejansko velja še danes, saj je služba družbenega knjigovodstva zadnje ekstra dohodke odvzela likvidacijski masi Eleša aprila 1966. Proti takim ukrepom se je upravni odbor Eleša zaman obrabljal na Zvezno ustavno sodišče, na Vrhovno sodišče v Beogradu, na Zvezni sekretariat za industrijo, na Zvezni sekretariat za finance in ne vem še kam.

Čeprav so ekstra dohodki pri aktivnih skupnostih značilni milijardne zneske, niso mogli pokriti še večjih ekstra izgub, razliko je moral dodati še zvezni proračun. Taka delitev pa ni v skladu z ustavo, kar potrjujejo tudi naslednje Albrehtove besede: »V naši ustavi je razglašeno samo delo kot osnova za svajanje rezultatov dela. To se pravi, da ustava zanika sleherni prisvajanje rezultatov dela zgolj na podlagi posedovanja družbenih sredstev za delo. Tako pojmovanje je bilo ponovno razločeno in sprejeto na III. plenumu CK ZKJ. S teh izhodišč izhajajo tudi teze, ki se zavzemajo za to, da pripada ustvarjenemu dohodku v celoti istim delovnim skupnostim, ki ga ustvarjajo. Nekateri to tezo še vedno odklanjajo. Sklicujejo se na to, da imajo pomemben vpliv na količino dohodka razpoložljiva sredstva za delo, naravni pogoji itd. V zvezi s tem odpirajo razpravo o ekstra dohodku kot o tistem delu dohodka, ki bi ga bilo treba delovnim organizacijam, ki ga dosegaajo, odvzeti.«

Naj zaključim: v interesu našega gospodarstva in naše skupnosti sploh je nujno potrebno, da opustimo prakso odvzemanja ekstra dohodka, sicer bodo tudi druge gospodarske panoge stagnirale, kot že stagnira slovensko elektrogospodarstvo.

IVAN KREFT

3 in 2 iz Žalca

LIZIKA, JANEZ, MARIJA, MARTA IN SE EN JANEZ PREMIŠLUJEJO O SVOJI POKLICNI PERSPEKTIVI

V senci kopaljšča v Preboldu smo razgrnili odejo in posedli. A da ne bi kdo mislil, da se je pet učiteljskih tik pred maturo brezskrbno kopalo. Od hišnih številc Zalec 101 in 73 do Dolenje vasi pri Preboldu sem jih »pobrala«, tri dekleta in dva fanta, abituriente celjskega učiteljskega.

Pri Marti je v hladni sobi sredi knjig bila »zakopana« tudi Lizika iz Sevnice. Marija se je doma sama »borila z vročino«. Oba Janeza pa sta »ob Finžgarju« vzdržala vsemu navkljub kar na domačem sončnem dvorišču. Čeprav je časa zmanjkovalo vsem (le kateremu izpitniku ga nel), se mi zdi, da so mi bili za urico klepeta v hladni senci drevesnih krošenj kar hvaležni. Le starše je skrbelo, da ne bi ostali zdoma in od knjige predolgo.

Ta teden ne morem drugega, kot da držim pesti, da bi mojih pet mladih tovarišev kar najbolje opravilo maturo. To je zdaj najpomembnejše. Čeprav je res, da me je v razgovoru z njimi zanimalo tudi vse tisto, kar »niso jemali v šoli«. Vse tisto, kar v svojem jeziku govori o njihovi zrelosti, izpitu za življenje, za poklic.

— Ste poslušali pred meseci na TV »aktualne razgovore«, v katerih so beograjski učiteljski zastavljali vprašanja?

MARIJA REHAR: Poslušala sem. Razpravljali so o tistem, kar teži tudi nas. A občutek imam, da ta razgovor ne bo ničesar spremenil. Se celo ne zato, ker se je vsemu, kar so mladi povedali, ost precej opillila. Učenci pa so govorili zelo argumentirano in prepričljivo.

V OBČINI ZALEC SAMO DVE PROSTI UČITELJSKI DELOVNI MESTI

— V tej oddaji so mladi ugotavljali, da zanje ni delovnih mest. Kaj mislite vi o tem?

JANEZ DOMITROVIČ: Štiri leta imam štipendijo občine Zalec. Pred 14 dnevi so nas sklicali — štipendiste. Rad bi študiral naprej, slovenščino in srbohrvaščino, pa s štipendijo 200 N. dinarjev in mamino pokojnino ne moreva živeti. »Določili« so me osnovni šoli Zalec, ki ima na razpolago eno prsto delovno mesto in 12 kandidatov zanj. Jaz sem sicer med njimi edini štipendist, pa so me prepričali, naj dam prednost učiteljici iz Vinskega vrha, ki je v Zalcu poročena.

DVE KNJIŽICI za samoupravljalce

Pri ČZP »DELAVSKA ENOTNOST« bo v mesecu juniju v dveh knjižicah izšla zbirka sodobnih ekonomskih tem, ki so v prvi vrsti namenjene samoupravnim organom v delovnih organizacijah kot aktualno gradivo, ki naj prispeva k usposabljanju samoupravljalcev. Vsebinska obeh knjižic predstavlja zaključeno celoto. Zlasti pomembno je to, da vsebujeta knjižici metodične napotke, ki bodo bralcu omogočili proučiti aktualno gradivo, še posebej tisti del, ki je pomemben za upravljanje v delovni organizaciji. Tako vsebinsko in metodično pripravljena knjižica lahko služi kot gradivo za različne organizirane oblike družbeno-ekonomskega in političnega izobraževanja ter usposabljanja tako predavateljem kot slušateljem. Knjižici vsebujeta avtorizirana predavanja, ki so jih imeli avtorji za predavatelje pri delavskih univerzah za razpravo seminarjev z delavskimi sveti, in vsebujeta naslednje teme:

1. MESTO IN VLOGA DELOVNE ORGANIZACIJE V POGOJIH URESNIČEVANJA GOSPODARSKE REFORME

Avtor na poljuden način prikazuje položaj naše ekonomike v širšem smislu, od teh ugotovitev prihaja do delovne organizacije, kako in kaj naj se obravnava kot problematika v delovni organizaciji in katere so danes temeljne naloge samouprave na ekonomskem področju.

2. DELITEV PO DELU

Uvodoma so opisane razne rešitve nagrajevanja v različnih pogojih in družbenih sistemih. V nadaljevanju pa so obravnavane različne metode in rešitve delitve po delu v naših sedanjih pogojih z več tabelarnimi prikazi, zlasti pa opozarja na to, da sam pravilnik, če je še tako dober, ne more uspešno rešiti nagrajevanja in notranjih

odnosov, če niso ustvarjeni nekateri pogoji. Prikazani so tudi razni primeri, kako naj se rešujejo načela in rešitve delitve po delu v sedanjih pogojih uresničevanja gospodarske reforme v delovni organizaciji.

Jože Valentincič

je za I. in II. del napisal nekaj metodičnih napotkov, kako naj vsebino knjižic uporabljajo organizatorji in predavatelji z družbeno izobraževanje in še posebej, kako naj jo uporabljajo samoupravljalci, kako naj se usposablajo za čimbolj učinkovito neposredno samoupravljanje.

Za drugo knjižico avtorjev: dr. Ivan Kristan in Vlado Vodopivec, ki bo izšla deset dni kasneje, pa bomo obrazložitev vsebine objavili v prihodnji številki DE.

Obe knjižici bosta izšli v drugi polovici junija. Cena obeh bo ca. 8 N. din. Prednaročila sprejema uprava DE, Ljubljana, Dalmatinova 4/II.

konkretnega ne damo družbi. Teža ne razumem, saj brez nas ne bi bilo izobraženih delavcev.

JANEZ KROFLIČ: Če bom odšel učiti v Marija reko, bom tam sam za štiri razrede. Občutek pa imam, da nikogar preveč ne zanima, kako se bom lotil dela. Znajti se bom moral v novem okolju sam, čeprav sem začetnik, in to v kraju, kjer je malo narejenega, saj je vsako leto tam nov učitelj.

MARIJA REHAR: Ne razumem, zakaj mora hribovske otroke vedno učiti začetnik, ki ima sprva sam s seboj dosti opravka.

JANEZ KROFLIČ: Preboldski učitelji so še celo zelo izpostavljeni kritiki občanov. Kritizirajo zlasti, da se hribovski otroci malo »tam gori« nauče in vso krivdo za to mečejo na učitelja.

MARIJA REHAR: Ne razumem tudi, zakaj so tolikšne razlike v osebnih dohodkih učiteljev — začetnikov. Na Ljubnem zasluži začetnik 850 N. din, v Zalcu le 650. Pa se zdi, da je žalska občina bogatejša.

JANEZ DOMITROVIČ: Nam nerazumljive razlike so tudi v štipendijah. V Velenju dobi učiteljski 200 N. din štipendije, midva pa sva dobivala nazadnje od občine Zalec le 90 N. din. Razlike pa so tudi znotraj občine Učiteljski 4. letnika ima v občini Zalec 150 N. din štipendije, a ne zaradi boljšega učnega uspeha ali drugačnih socialnih prilik. Štipenditorji niso imeli stika s štipendisti in če je šola organizirala z njimi razgovor, iz Žalca ni bilo nikogar.

POGREŠALI BOMO CELJSKO KULTURNO ŽIVLJENJE

— In kaj vam je nudilo petletno šolanje v Celju v pogledu vašega kulturnega življenja?

MARIJA REHAR: Vsi mi smo bili »vozači«. Ne glede na to na smo bili vsi abonirani v gledališču in na koncertih, lani na tudi na filmsko gledališče. Šola je zbirala za nas najkvalitetnejše programe, poskrbela pa je tudi za cenejšo vstopnico.

JANEZ KROFLIČ: Tudi v občinsko kulturno Zvezo smo dobro sodelovali. Mi smo pripravljali kulturne programe zanje, oni za nas. Klub mladih v Celju pa nismo mogli dosti izkoristiti. Na »vozače« in na njihov prosti čas se bo moral klub v prihodnje bolj ozirati.

LIZIKA KOPRIVNIK: Klub temu, da smo bili učiteljski učitelji

na šoli izredno zaposleni, smo živeli bogato kulturno življenje. Sevnica je precej oddaljena in zato bom pogrešala celjske kulturne prireditve.

— Ali vam je šola v celju prinesla zavest o tem, da boste odslej tudi vi soodgovorni za kulturno življenje v majhnih krajih?

MARTA KORENT: Vseskoki so nam vcepili misel, da odhajamo na vas in ne v mesto. Tam pa bomo morali voditi tudi kulturno življenje.

JANEZ KROFLIČ: V Marija reki so v glavnem kmetje. Le nekateri hodijo na delo v Prebold. Slišal sem, da kmetje že sprašujejo, kaj neki jim bo novi učitelj pripravil. Šolski razred je seveda edini prostor za to, a ljudje so — kot kaže — tudi z njim zadovoljni. Če bo šola dobila televizor (zdaj lahko televizijo gleda samo učitelj pri nekem domačinu), bi lahko organiziral skupne ogledne posameznih TV oddaj s komentarjem.

UČITELJU-ZAČETNIKU SE NIČ NE OPROSTI

O šolski praksi je petletna načela razgovor brez mojega vprašanja. To jih žuli. Kritični so in direktni. Taki, kot mi je pred časom dejal neki profesor: Mladina je kot proletariat, ničesar nima izgubiti, zato je pogumna.

JANEZ KROFLIČ: Takole bi lahko razdelili kolektive, kjer smo bili na praksi, po pripovedovanju sošolcev: grozen kolektiv, idealen kolektiv (npr. v Petrovčah) in kolektiv, za katerega nihče ni vedel povedati, kakšen je, ker ga vanj niso vključili (npr. v Grižah).

MARTA KORENT: Če naj povem izkušnjo: bil bi nujen kontakt mentorjev s šolo pred pričetkom prakse. Praksa je zato, da se učiš, a ne da bi ocenjevali tvoje znanje.

JANEZ KROFLIČ: Pri nas imamo za delavce — novince v tovarnah uvajalne tečaje, razkazujemo jim tovarno in še nekaj časa jim oprostimo napake. Nam se nič ne oprostijo. Če vidijo napako, jo obesijo na zvon.

JANEZ DOMITROVIČ: In še to zapišite, da je na učiteljsku premalo poudarka na predmetih, katerih snov poučujes (zemljepis, zgodovina itd.). Več na tem, kako poučujes. A kaj ti pomaga, da veš kako učiti, če nimaš kaj iz glave vzeti!

SONJA GASPERŠIČ

Štirje moške spijo v garderobah, da o stanovanjih gledaliških igralcev ne govorimo...

Bivši igralec Celjskega ljudskega gledališča mi je pred letom dejal, da »celjska skupščina tudi slabo skrbi za stanovanja članov delovne skupnosti gledališča«. Pa je sam odšel lansko jesen v Ljubljano igrati, stanovanje (ki ga je on v Celju imel) pa je še obdržal, saj ga v Ljubljani nima...

Bivši režiser Celjskega gledališča je odšel v Ljubljano, »ker Ljubljana nudi pač drugačne možnosti«, stanovanje v Celju pa je obdržal, dokler ga ne bo dobil v Ljubljani...

Bivši direktor Celjskega ljudskega gledališča mi je pred dobrim letom potožil, »da so poleg nizkih osebnih dohodkov za celjske igralce problem tudi stanovanja«, saj imajo celo igralca, ki prenočuje kar v gledališki garderobi...

V razgovoru s podpredsednico občinske skupščine Celje (lani ta čas) sem namignila tudi na ta problem, pa je dejala, da je res težko. Fluktuacija v Celjskem gledališču da je zelo velika, zato je ta problem težko reševati...

Res je vprašanje, ali stanovanjske težave povzročajo stalno fluktuacijo, ali stalna fluktuacija kar naprej zapleta stanovanjski problem zaposlenih v SLG?!

Štirje igralci ta čas prenočujejo v štirih gledaliških garderobah. Vsak ima svojo »sobo« in svoje »ležišče«. Eden izmed njih že tretjo sezono tako, drugi dve sezoni, dvema teče prva »stanovanjska sezona« v gledališču. Eden izmed njih ima stanovanje in družino v Ljubljani, ostali ne. Pa pravijo, da jim je sedanjí direktor gledališča posikal stanovanjske sobe (čeprav ne idealne), a da se štirje igralci ne nameravajo »izseliti iz garderob«, ker je menda tu ceneje...

Komentar prepuščamo sindikalni organizaciji SLG in pristojnim občinskim organom...

Pridružujemo se čestitkam, toda...

Pretekli teden so imeli na Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij občine Celje majhno slovesnost. Zbrali so se člani DELAVSKEGA ODRA, da bi s skromnim družabnim srečanjem proslavili uspeh svoje predstave na IX. srečanju dramskih skupin v Črnomlju. (Benedettijeva bulvarka »Dva ducaata rdečih vrtnic« se je po anketi črnomaljske publike uvrstila na tretje mesto.) Družabno srečanje amaterjev Delavskega odra naj bi prispevalo tudi k medsebojnemu spoznavanju amaterjev, ki v tem ansamblu še ne igrajo dolgo. Hvalevredna zamisel! Žal marsikje na te reči in na takó moralno spodbudo amaterjem pozabljajo! Zapišemo lahko zatorej, da se pridružujemo čestitkam, toda...

Zapisati moramo tudi to, kar ni preveč spodbudno in pohvalno. Vsakoletno srečanje dramskih skupin ima tudi svoj delovni značaj. Letošnji amaterski gledališki parlament se je na kritičnih razgovorih kar pohvalno izrekel o predstavi Delavskega odra. V podrobni analizi predstave pa je imel tudi dovolj konkretnih kritičnih pripomb. In za »okroglo mizo« je razpravljaj tudi o kulturnem poslanstvu zlasti tistih amaterskih odrov, ki zelo dosti upirjajo in igrajo, a takšen je tudi Delavski oder. Pri vsem tem pa je narobe to, da razgovorom v Črnomlju ni prisostvoval nihče od nastopajočega ansambla, od Delavskega odra, občinske komisije za dramatikó ali občinske Zveze. Verjamemo, da si amaterji težko izbere prosti dan tam, kjer so poklicno zaposleni. Skoraj neverjetno pa se zdi, da Slovensko ljudsko gledališče, kjer so zaposleni nekateri amaterji Delavskega odra, kljub svojemu gostovanju v Ljubljani, ne bi moglo omogočiti prostega dne vsaj enemu amaterju, da bi prisostvoval kritičnim razgovorom. Da bi poleg uspeha v Črnomlju tudi za Delavski oder imelo črnomaljsko srečanje delovni značaj...

S. G.

ANDREJ ČESEN:

Delovni človek v našem sistemu

(TEZE ZA RAZMIŠLJANJE)

Celoten naš življenjski cikel je po mojem prepričanju prpirejen staremu odnosu do dela: hrana, stanovanje, oddih, rekreacija, zabava, celo prazniki, razporeditev delovnega dneva in podobno — vse po tradiciji prirajeno za »bivše« (če naj uporabim ta izraz), izrazito fizične delavce. In nemalo je delovnih kolektivov, ki menijo, da delajo čisto dobro, če obdržijo doseženi status, ne glede na to, da se je življenjski utrip bistveno spremenil.

Naša prehrana, vsebina in čas obrokov že zdavnaj ne ustrezajo novemu času. Bolezni srca in ožilja, živčne bolezni, so tipične bolezni modernega časa — neprestana živčna napetost (»managerske« bolezni). To zahteva drugačno obravnavo človeka. Mi pa se še vedno hranimo, kot da smo sami kosci in sekačji In naše predstave o dopustu in rekreaciji: senca, dobra jedaja in pijača, brezdelje, ležanje — ko pa so zdravnik in psihologi že zdavnaj ugotovili, da pomeni počitek sodobnega človeka spremembo dejavnosti, drugačno gibanje, drugo okolje, druge obzore in podobno.

Skratka, če za konec tedna (vikend), ki je nujen rezultat sodobnega delovnega in živ-

ljenjskega ritma, ne pa morda privilegij določenega sloja petičnejših občanov. In dalje: navdušujemo se morda za počitniške domove delovnih kolektivov. To je bila po mojem prepričanju zgolj socialna, ne pa psihološka rešitev: cenejši oddih, ki pa ni bil vedno pravi, saj smo istih obrazov siti že v podjetju, na oddihu pa se želimo resnično sprostiti. Zato ljudje beže v prirodo, stran od običajnega življenja, pod šotore, k rekam in vodam, kjer so lahko vsaj za nekaj časa sami s seboj. Ali se naši turistični delavci tega zavedajo? Tuje goste vabimo v bare, namesto da bi jih naložili na »lojtrski« voz in jih peljali na Dolenjsko, na češnje, v zidanico...

KAKŠEN JE NAŠ DELOVNI IN ŽIVLJENJSKI RITEM

Naš delovni dan? Dvomim, da je v skladu z zahtevami sodobne proizvodnje. Menim, da se bomo slej ko prej morali začeti ravnati po zapadnih zgledih in uvesti deljeni (celodnevni) delovni čas z opoldanskim odmorom, pri čemer se bodo morale tudi vse druge službe (šole, gledališča, TV, trgovina itd.) prilagoditi takemu življenjskemu ritmu. Če vse, kar delamo, služi človeku in njegovemu vse bolj polnemu, celovitemu življenju, potem mu moramo dati tudi možnosti vsestranskega kulturnega in družabnega udejstvovanja. Tega pa mu po mojem ne moremo dati, če mora zjutraj začeti z delom že ob šesti uri ter vstati vsaj uro poprej ali pa pride na delo neprespan in nerazpoložen. Če ga poleg tega tarejo še druge stvari okoli stanovanja, varstva otrok, vzgoje otrok in podobno, so poleg prej povedanega tudi to velike potencialne

možnosti ne le za manjšo produktivnost, ampak tudi za nesrečo in izpad iz proizvodnje. Vedno pa je bolje preprečevati kot zdraviti! Razumljivo: nizki dohodki silijo ljudi v »fuš« — ali to je zažarani krog: človek ni iz železa in če po »ših-tu« trdo dela še kje drugje, ne more svojega dela opraviti v redu, dohodek je manjši in ker je dohodek manjši, mora...

Menim, da bi z dobro organizacijo dela, z boljšo in racionalnejšo razporeditvijo delovnega časa, z boljšimi življenjskimi pogoji, moral naš delovni človek v rednem delovnem času dovolj zaslužiti za kritje svojih življenjskih potreb in potreb svoje družine. Tu pa so po mojem mnenju ogromne skrite rezerve, tu je pravo torišče dela dobro organizirane kadrovske službe. Tu se bo tudi najbolj in najprej pokazalo, ali smo v sedanjem času pravilno razumeli misel, da namreč vsestranska skrb za delovnega človeka v današnjem času ni in ne more biti neko abstraktno socialno vprašanje, ampak je izrazito gospodarsko vprašanje, vreden element produktivnosti dela in eno izmed ključnih vprašanj celotne gospodarske politike podjetja. (Konec)

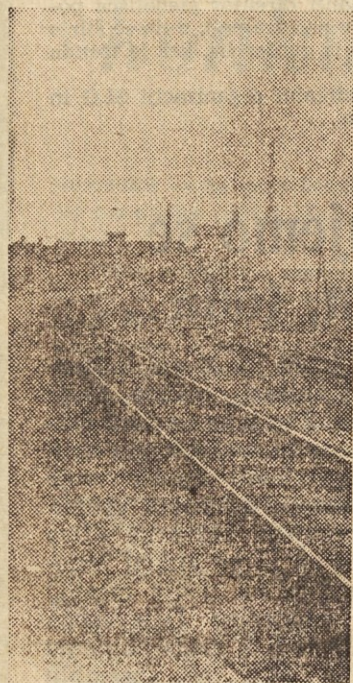
Našli so ključ do stanovanj

V celjski Cinkarni so se leta nazaj borili s precejšnjo fluktuacijo tudi zato, ker delavci niso imeli stanovanj. Kolektiv se je odločil: finančno bomo pomagali tudi zasebnim graditeljem hišic, sicer nikoli ne bomo prišli na »zeleno vejo«. Rekonstrukcija je zahtevala nove in nove delavce, zlasti strokovnjake. In tako je bilo stanovanj, ki jih je Cinkarna kupovala v blokih, vedno premalo. Naredili so program stanovanjske izgradnje. Nekako pred 4 leti so začeli in...

»Kar z direktorjem kadrovskega sektorja se boste pomenili o tem. On ima vse to v mezinčcu.«

S KARLOM SAGADINOM sva sedla in napravila »bilanco« dosedanjih »stanovanjskih prizadevanj« celjske Cinkarne ter razgrnila načrte za naprej.

Začela sva pri »fabriških« stanovanjih. Mednje sodita tudi dva samška bloka. V enem je

50 ležišč, drugi, novejši je hotelskega tipa in ima 215 ležišč. Prej so delavci stanovali pri kmetih, za stanovanja plačevali in še pomagali na polju. Danes jim tega ni več treba. V samškem bloku plačajo za ležišče, pranje perila, za razsvetljavo in za centralno kurjavo 5 tisoč dinarjev na mesec. Ostalo regresira Cinkarna. Dnevni prostor v novejšem bloku služi tudi kot zbirališče cinkarniških delavcev, da jim v prostem času ni treba posedati po gostilnah. Seveda, podvreči se morajo hišnim pravilom, kajti red je pod skupno streho nujen.

K stanovanjem, ki so last Cinkarne, moramo prišteti še 303 družinskih stanovanj v blokih. Potemtakem je v zadnjih 4 letih skoraj polovica članov kolektiva dobila stanovanje od podjetja.

»Za sedanji dvatisočlanski kolektiv je družinskih stanovanj najbrže premalo?«

NOVO DELAVSKO NASELJE NA SELCAH

Prav zato, ker smo se zavedali, da sredstev ne bo toliko, da bi šli v korak s potrebami, smo se odločili, da podpremo individualno gradnjo. Združili smo sredstva podjetja, stanovanjskega sklada in posamezni-

kov. Pomagali smo graditeljem, ki so si ali sami dobili lokacijo ali pa so začeli graditi na zemljišču, ki ga je uredila Cinkarna. No, črnih gradenj se našim delavcem ni bilo treba posluževati.

Tako so začeli graditi naselje Selce. Prej je bilo tam močvirje in nihče se ni hotel lotiti gradnje. Cinkarna je sprejela obveznost, da Selce kompletno zgradi, da uredi zemljišče, vodovod, kanalizacijo, ceste in pa transformatorsko postajo. Petinštirideset hišic je zrastle in ena še posebej za otroško varstvo.

»Neverjetno veliko so graditelji prispevali s svojim delom. Računamo, da bo ena hišica stala do milijon in pol dinarjev,« je s ponosom pribil tovariš Sagadin.

Na Selcah so gradili večinoma delavci in to nekateri z zelo nizkimi osebnimi dohodki. Razen tega, da jim je Cinkarna uredila zemljišče, jim je pomagala s prevozi in materialom. Delavci pa so k temu pridružili še svoje delo.

LETOS SE BODO VSELILI NA HUDINJAH

Ta pa ni edino naselje individualnih hišic celjskih cinkarjev. Letos bodo naselili še 24 hišic na Hudinji, prav tam pa začeli graditi nadaljnjih 20 hišic. Od take gradnje si obetajo dvojno korist. Delavci bodo prišli do stanovanj, ker pa se je v individualno gradnjo vključilo že precej strokovnjakov (stanovanja so komfortna), bodo ti sprostiti stanovanja, ki jih imajo sedaj od Cinkarne. Ta bo podjetje potlej razdelilo tistim, ki za gradnjo ne morejo prispevati svojih sredstev.

»Imate pravilnik za dodeljevanje kreditov?«

»Kakopak, brez tega ne gre. Hudinčani dobijo na primer 4 milijone starih dinarjev kredita. Pogoji pa so: da gradi na lokaciji, ki jo pripravi Cinkarna skupaj s komuno. Prednost imajo tisti z višjo kvalifikacijo, ki imajo sedaj stanovanje od Cinkarne. Obvezati se morajo, da ostanejo 10 let v podjetju. V primeru, da graditelj hišico želi prodati, jo mora najprej ponuditi Cinkarni. Možnost, da bi močno pocenili gradnjo, se ponuja tudi na Hudinji, kajti vloženo delo se po pravilniku vsakemu obračunava.«

»Imate še veliko prosilcev za stanovanja?«

»Sedaj jih je še približno 196, od teh je kakih deset ali dvajset takih, ki so res močno potrebni, drugi pa želijo boljše in

večje stanovanje. In zakaj jim tega ne bi omogočili, če so pripravljeni zanj tudi sami prispevati. Sicer pa bodo mnogi od teh tudi sprostili sedanja »fabriška« stanovanja.«

POSKUŠALI BOMO GRADITI TAKO KOT DOSLEJ

»Danes je že v navadi, da pravimo: stanovanje je pol življenja. Kakšne bodo vaše možnosti v prihodnje? Boste gradili več ali manj?«

»Poskušali bomo zgraditi čimveč. Letos smo naročili deset stanovanj. Predvidevamo, da bomo do leta 1970 imeli vsako leto za stanovanjsko gradnjo približno 2.700 milijona novih dinarjev, čeprav se že bliža čas, ko bomo morali začeti vračati anuitete za rekonstrukcijo podjetja.«

K tistemu, kar jim ostane od 4-odstotnega prispevka za stanovanja, bodo v Cinkarni polovico primaknili še iz sklada skupne porabe. Tako upajo, da bodo program izgradnje uresničili. Bodo pa še naprej s krediti podpirali individualno gradnjo.

»Razen tega bomo namenili nekaj sredstev tudi za popravilo privatnih stanovanj oziroma hiš. Sredstva za popravilo bodo lastniki dobili kot kredit.«

V Cinkarno se precej delavcev vozi iz okoliških krajev. Pa tudi iz Mozirja, Rogaške Slatine, Laškega vse do Zidanega mostu se vozijo. S temi stvarmi so se v Cinkarni dolgo ukvarjali. Predvsem so zasledovali delovni učinek »vozačev«. Pa so ugotovili, da so med najboljšimi delavci. Zakaj bi jih torej silili, da bi zapustili svoje »hiške« in se preselili v Celje. Kdor pozna delo cinkarjev, ve, da so potrebni svežega zraka. Zunaj, pa ga je veliko več kot v mestu. Tudi regrese za prevoz bodo še dajali, ker so zračunali, da se jim to splača.

»Poglejte pred dvema letoma smo potrebovali nove delavce za topilnico,« je povedal tovariš Sagadin. »Dobili smo jih v Žetalah pri Ptujju. Organizirali smo zanje prevoz. Da bi videli danes razliko v Žetalah! Krepko se pozna, da topilničarji nosijo domov vsak mesec od 90 do 120 tisočakov.«

»In kolikšna sredstva dajete za regrese pri voznjeh?«

»Vam se bo zdelo veliko, mi

pa smo le zračunali, da se nam to splača. Milijon 200 tisoč starih dinarjev.«

ČE BOMO ZDRUŽILI VSE MOŽNOSTI, BO ŠLO...

»Pa stanovanjska reforma? Sedaj ne bo več stanovanjskih skladov in njihovih kreditov. In vaši odnosi s stanovanjskim podjetjem?«

»Kreditov iz stanovanjskega sklada ni več, to je res. Vendar pa so možnosti pri banki. Če bodo pogoji za to ugodni, varčevalcev ne bo manjkalo.«

Kar pa zadeva stanovanjsko podjetje, je bilo pogovorov in pregovarjanja nič koliko. Mislim, da smo sedaj nekako prišli skupaj. Svojega podjetja se nam za tristo stanovanj ne splača imeti. Zakaj bi drobili sile?«

Cinkarna je svoja stanovanja vključila v stanovanjsko podjetje. Ker pa se je pokazalo, da amortizacija ne zadostuje za plačilo anuitet in še za investicijsko vzdrževanje, so se zmenili, da Cinkarna še naprej plačuje anuitete, del amortizacije in sredstva od 4 odstotkov iz sklada skupne porabe pa vloga v nove gradnje.

»Takole menimo: stanovanjsko podjetje naj po naročilu Cinkarne nastopa pri banki, naj gradnjo organizira in skrbi za projekte. Pri starih stanovanjih pa naj skrbi za vzdrževanje, saj jim del sredstev za to prepuščamo. Upam, da se bo tako sodelovanje obneslo.«

TO PA VELJA TUDI ZA DRUGA PODJETJA

Seveda pa bodo morala s stanovanjskim podjetjem najti skupni jezik tudi druga podjetja. Prav gotovo se bo pokazalo, da podjetje, ki upravlja z manj kot 6 tisoč stanovanji, ne more biti ekonomično in rentabilno. To bodo najbrže uvideli tudi Emajlirci, ki svojih 500 stanovanj niso hoteli vključiti k stanovanjskemu podjetju.

Se to so povedali v celjski Cinkarni: »da naša prizadevanja pri gradnji stanovanj, ne bodo »streljala v prazno«, bodo morali na občini stvari drugače zastaviti. Ne samo zaradi Cinkarne in njenih delavcev, zaradi vseh, ki so pripravljeni graditi, prispevati svoja sredstva, delo.«

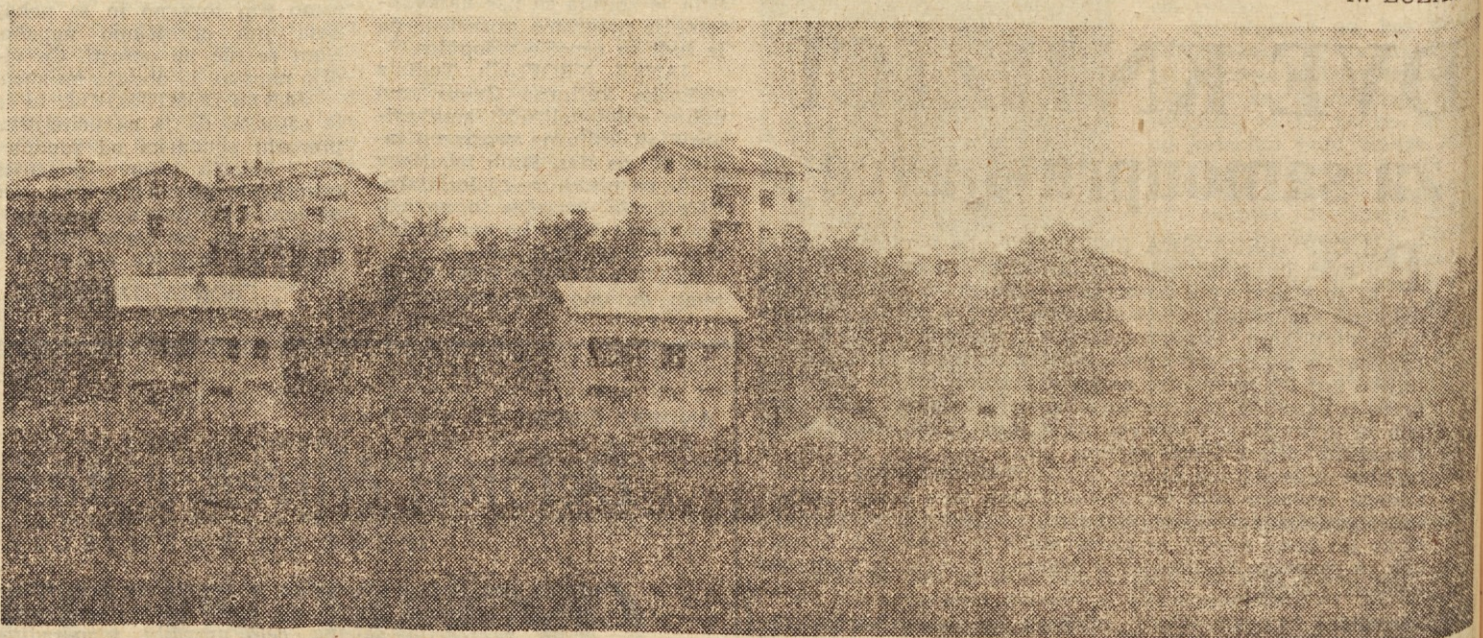
»Od odločitve graditelja, da se bo lotil gradnje, pa do tega, da

zasadi lopato, je namreč v Celju dolga pot. Več kot pol leta traja, da dobiš lokacijsko in pa gradbeno dovoljenje. Občani hodijo od vrat do vrat in marsikateremu se gradnja »popne« na glavo, še preden je začel graditi. Na Ravnah, na primer, so te stvari precej drugačne. V enem tednu dobi občan vse potrebne dokumente, da začne gradnjo. Tudi v Celju bi moralo

biti tako. Morda pa bo stanovanjsko podjetje, če se bo res lotilo organizacije gradnje, pritisnilo na tiste, ki so krivi, da se »postopki« tako dolgo vlečejo. Naj bodo za to krivi urbane ali službe na občini, želijo vseh, ki upajo, da bodo prišli do stanovanj, je upravičena: skrajšajte postopke, pa ne bo treba črnih gradenj.

N. LUZAR

Pred vašim odhodom na dopust še na ogled, kaj vam prinaša za vroče dni

modna hiša
LJUBLJANA - MARIBOR

Nnama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, Wolfova 1 - na izbiro v I. nadstropju:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prti, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjski aparati: hladilniki, štedilniki, sesalci, loščilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinjskih aparatov tudi na potrošniški kredit - 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

nama LJUBLJANA **N**

GOSTINSKO PODJETJE

SIDRO
Piran

vabi

v novo odprto restavracijo PUNTA, Piran, ki ima poleg 200 sedežev v restavraciji še 200 sedežev na gostinskem vrtu ter urejeno parkirišče